

ธรรมชาติที่ดี

พุทธศาสนา

หมวดธรรมประยุกต์

మరామం శ్రవయ్యి

ప్రసాదమును వెలుతులు.

ธรรมะ ช่วยได้

ผู้แต่ง พุทธาสภิกุ

ISBN

ปีที่พิมพ์ มกราคม ๒๕๕๔

จัดพิมพ์โดย หอด煊หมายเหตุพธศาสนา อินทปัญโญ^๑
สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนิคมรถไฟสาย ๒
เขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ : ๐-๒๘๓๖-๒๘๐๐ โทรสาร ๐-๒๘๓๖-๒๘๐๐
อีเมลล์ : info@bia.or.th
เว็บไซต์ : www.bia.or.th www.dhamma4u.com

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัดมณฑลฟิล์ม

(ลิขสิทธิ์ไม่สงวนสำหรับการพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน สงวนเฉพาะการพิมพ์จำหน่าย)
~~หมายเหตุ เป็นการจัดพิมพ์ในลักษณะทดลองใหม่จากด้านข้อความของธรรมกากันยังคง~~

Dhammaitrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

คำนำ

ธรรมะ ช่วยได้

คำถ้าที่ไทยทุกคนกำลังตั้งหน้าแสวงหาคำตอบ
ในทุกขณะนี้คือ

“จะแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตและสังคมกันต่อไป
อย่างไรได้”

ดูเหมือนจะเป็นคำถ้ายอดนิยมที่สุด และ ยกที่จะมี
ผู้เดตตอบได้อย่างสำเร็จรูปและหมวดดู

มีหลายรายถึงกับถามขึ้นว่า

“ถ้าท่านพุทธทาสยังอยู่ ท่านจะว่าอย่างไรหนอ ? ”

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๑ หรือ ๒๕ ปีที่แล้ว
ขณะเมื่อสังคมไทยกำลังสงบเย็นและเมื่อคนว่ากำลังจะ
รุ่งโรจน์ โชคช่วงชัชวาลย์ แต่จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่เคยได้ชื่อว่า เมืองพระ มีแม้กระทั้งนามเมืองอัน
เป็นมงคลยิ่งว่า นครอันงามสง่าแห่งพระราชผู้ทรง
ธรรม กำลังระอุด้วยนานาสารพันปัญหา จนถึงขั้นมี
การรวมตัวกันปลูกเสกและสร้างศาลาหลักเมืองเพื่อ
ล้างบางสิ่งอัปมงคลจนเกิดเป็นความบادหmagให้ญี่
ของเมือง และเป็นที่มาของตำนานจตุคามรามเทพ

ที่พุ่งแรงอยู่ช่วงแนะนำอีก ๒๐ ปีต่อมาันน์ ได้มีคณะบุคคลชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชกลุ่มหนึ่งอาจหาญเดินทางไปยังสวนโมกขพลารามแล้วอาราธนาท่านแสดงธรรมในหัวข้อ “ธรรมะสำหรับแก่ปัญหาเมืองนคร” แล้วกลับมาขยายบัญชีเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ตามกำลังอย่างสืบเนื่องตลอดมา

แม้ท่านอาจารย์พุทธาสภิกุจะประภากว่า “เป็นเรื่องแบลอก เพราะเป็นปัญหาทางการเมืองซึ่งไม่ค่อยจะมีความรู้หรือได้สนใจมาก่อน แต่ก็มีส่วนที่ว่าธรรมะจะช่วยแก้ไขได้” โดยท่านได้เตรียมสาระไว้เป็น ๗ หัวข้อแล้วแสดงตามลำดับด้วยการปรับลดและขยายความแบบชี้จุดอย่างแจ่มชัดตั้งแต่เรื่องนิยามความหมาย บทบาท และสถานะแห่งธรรมะ แล้วสาวไปถึงต้นเหตุแห่งปัญหาแล้วเสนอสิ่งที่อาจแก่ปัญหาว่า “สรุปลงในสิ่ง ๆ เดียวคือ สัมมาทิปฏิ” ที่ต้องทำความเข้าใจกันอย่างทั่วถึงในธรรมะ คือ การกระทำที่ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ความถูกต้อง กระทำการแก่กันอย่างเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย โดยธรรมชาติ เห็นแก่เกียรติของบ้านเกิดเมืองนอนที่บรรพชนสร้างไว้ เคราะพค่าของความเป็นมนุษย์ คำนึงถึงสันติสุขของบุคคลและสันติภาพของสังคม ฯ

ท่านอาจารย์พุทธาสภิกขุได้เสนอแนวทาง “งานธรรม” ด้วยการมีธรรมะพื้นฐาน การงานคือ การปฏิบัติธรรม การร่วมมือกันทั้งระยะสั้นทันด่วนและระยะยาวทั้งในระดับปัจเจกบุคคลจนถึงระดับชุมชน ห้องถูนและรัฐที่ยังตอบโจทย์การแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างไม่จำเพาะเมืองหนึ่งเมืองใด ควรที่สังคมและคนไทยที่กำลังแสวงหาทางออกจะได้นำไปประกอบการครุรภูมิคิดค้นหนทางกันต่อไป

การจัดพิมพ์ครั้งนี้ ถือเป็นการพิมพ์เพื่อเผยแพร่ในระดับกว้างทั่วทั้งประเทศไทยเป็นครั้งแรก โดย หลายครั้งก่อน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ นั้น เป็นการพิมพ์ในวงจำกัดเฉพาะในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวนหลายหมื่นเล่ม ทั้งโดยจังหวัดนครศรีธรรมราช, สวนสراجสรรค์ นคร-บวรรัตน์ และ สมารมภิกทั้งหลาย นอกจากการปรับเปลี่ยนชื่อจากชื่อเดิม ธรรมะคือหน้าที่ : ธรรมะสำหรับแก้ปัญหาเมืองนครแล้ว ยังได้ปรับปรุงหัวข้อและเนื้อหาด้วยการนำบัตรย่อเรื่องของท่านอาจารย์พุทธาสภิกขุมาประกอบไว้พร้อมกับการแบ่งเป็นบทใหญ่ ในขณะที่แต่ละตอนย่ออย ยังรักษาต้นฉบับการจัดพิมพ์ครั้งก่อน ๆ ไว้ กับยังมีการ

ปรับข้อความจากภาษาพูดให้เป็นภาษาหนังสือ โดยร่วมกันจัดพิมพ์กับสหธรรมิกเมืองนคร เนื่องในโอกาสร่วมกันจัดงานมาฆบูชา แห่งผ้าขึ้นชาตุ ประการธรรม ที่เมืองนคร พุทธศักราช ๒๕๕๔ ในชุด ประการธรรม ที่เมืองนคร ด้วยเชื่อมั่นว่า พระธรรมจะช่วยได้ ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน ท้องถิ่น หรือจังหวัด ไหน ๆ รวมได้ทั้งประเทศไทยของเรา.

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

พุทธสมาคมจังหวัดนครศรีธรรมราช

ชมรมรักบ้านเกิด จังหวัดนครศรีธรรมราช

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครศรีธรรมราช

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

มาฆบูชา, กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

สารบัญ

คำนำ

อะไรจะแก้ปัญหาได้

- ธรรมะล้วนๆ จะแก้ปัญหาอะไรได้
- แก้ได้ เพราะคนรับธรรมะไปปฏิบัติ

ธรรมะ คืออะไร

- สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงเดරพ
- หน้าที่ ที่ถูกต้องแก่การดับทุกข์
- ธรรมมีนิพพานเป็นอารมณ์

ต้นเหตุแห่งปัญหา

- สิ่งที่ยั่วให้ทิ้งธรรมะ (กิน-กาม-เกียรติ) ที่หลงบูชา
- การกระทำที่เห็นแก่ตัว (กิเลส) ไม่เห็นแก่ธรรม-ผู้อื่น
- ภูมายไม่อาจควบคุมความเห็นแต่ตัวได้
- มิจชาทิฏฐิของคนอันชพาล คือการเห็นกงจักรเป็นดอกบัว

สิ่งที่อาจแก้ปัญหา

- “สัมมาทิฏฐิ” จะแก้ปัญหาความทุกข์ทั้งปวง
- เคราะพในความเป็นมนุษย์ “มนุษย์พุทธบริษัท”
- มีศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ครอบคลุมความฉลาด

ทำอย่างไรธรรมจะกลับมา

- ความไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ธรรม
- ความไม่อยู่ใต้อานาจบวกและลบ
- ความมี สติ – ปัญญา – สัมปชัญญะ – สมารถ (ธรรม ๔ เกลอ)
- มีธรรมพื้นฐาน

ให้ร่วมมือกันอย่างไรในการแก้ปัญหา

- ความมี “หริโอตตัปปะ” ของตนเอง
- บุชาสิ่งที่พระพุทธเจ้าบูชา
- ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ

จะร่วมมือกันอย่างไรในการแก้ปัญหา

- ระยะสั้นทันด่วน เพด็จการโดยธรรม
- ทำด้วยปัญญา ทำด้วยเมตตา
- ปรับปรุงเจ้าหน้าที่ให้เข้มแข็ง เป็นปูชนียบุคคล
- ระยะยาว รัญญาลต้องการและกล้าหาญพอที่จะมีศีลธรรม
- ต่างมีธรรมะของตนๆ แม้ในศาสนาก็ต่างกัน
- ช่วยกันสอนธรรมะ ให้รู้ธรรมะให้ถูกต้อง
- อย่ามัวมาประเพณี ชนิดที่เป็นอันธพาล
- เลิกไสยาสาสตร์มาเป็นพุทธศาสตร์

พูดเพื่อแก้ปัญหาเมืองนคร

- รับพุทธศาสนาพร้อมกันในสมัยคริวชัย กว่าพันปี
- ทรายทุกเม็ดถูกเหยียบย่ำโดยคนมีธรรมะ
- ต้องถือหลักพุทธศาสนาในการดับทุกข์
- ธรรมะต้องอยู่ในตัวคน
- พากเราทำงานกันอย่างนี้หรือเปล่า
- ปฏิบัติหน้าที่จึงได้ส่วนรดที่ยกมือไหว้ตัวเองได้
- บุชาอบายมุข เป็นบริษัทของกิเลสตันหา
- จงบุชาหนทางที่จะนำไปสู่นิพพาน
- พระเจ้าไม่ช่วยคนไม่ทำหน้าที่
- มีธรรมะเป็นสรณะ มีตนเป็นที่พึ่ง
- ให้มีความถูกต้องอยู่ที่เนื้อตัว
- หลักแก้ปัญหาที่ไหนก็ได้ ไม่มีหลักอื่นนอกจากปฏิบัติ ธรรมะให้ถูกต้อง
- ตัดปัญหา ตัดความทุกข์ที่รากที่เหตุ

ธรรมะแก้ปัญหาเมืองนคร

อะไรจะแก้ปัญหาได้ = ธรรมดั่นๆ จะแก้ปัญหาอะไรได้, มนต์อาชญากรรมใหญ่ที่คนรับไปปฏิบัติ จึงจะแก้ปัญหาได้, แก้ได้ เพราะคนรับอาชญากรรม ให้รัฐสามารถถูกทำให้คุณปฏิบัติธรรมะ = นอกจากศีลธรรม ส.ท.ภ.ธ. ของตน มีสังฆภารกิจให้หนาแน่นไว้, นอกจากจะช่วยสานแเชงคนที่ไม่มีภูมิคุ้มกัน

ธรรมะคืออะไร = ก. สิ่งที่พระพุทธของคุณทรงเคารพ, (ที่พวกเรามาฝึกอบรม
ช. หน้าที่ ที่ถูก托ห์ของการบันทึกชั้น สูป.๓ ประการ /ระบบ
ค. ธรรมะมีพืพานเป็นอารามพ = ไม่ใช่กาย แต่ลงมือเย็นเชื่น.

เหตุแห่งปัญหา = ก. สิ่งที่ยั่วให้หักธรรมะ (กิ-กาม-เกียรติ) ที่หลงเข้า.
ช. การหักธรรมะ รักษาธรรม ทางศาสนา โดยไม่รู้ตัว.
ค. การกระทำที่เห็นแก่ตัว (กิจेश) ไม่เห็นแก่ธรรม-ผู้อื่น.
ง. กุญแจหมายไม่สามารถเข้าไปควบคุม อาย่างทั่วถึง,
จ. มีจิตชาติภูมิของคนอันขาดพาล-การเห็นแก่รักเริบยกบัว.
ฉ. ความยั่วยวนของความเจริญสมัยใหม่ อุดคลากรรัมเหลือ

สิ่งที่อาจแก้ปัญหา = สรุปลงในสิ่งๆ เคียงคู่กับ สัมมาทิฐิ. (มีพุทธภารกิจ)
ก. การห้ามความเข้าใจกันอย่างทั่วถึง ในสังคมนี้ๆ แม้ค้างค่าศาสนา.
ข. ธรรมะ คือ การกระทำที่ไม่เห็นแก่ตัว = เห็นแก่ความถูกต้อง.
ค. กระทำการแก้กัน อย่างเพื่อนเกิด-แก้-เจ็บ-ตาย. โดยธรรมชาติ.
ง. เห็นแก่เกียรติ ของบ้านเกิด เมืองนอน บรรพบุรุษ สำคัญไว.
จ. เคารพความเป็นมนุษย์ และ คำขอของความเป็นมนุษย์. มนุษยพุทธบริษัท
ฉ. ความไม่เห็นแก่ตัว แก้เห็นแก่ธรรม อย่างเพียงพอ, ไม่เหลือวิสัย.
ช. ถูกเด็ด, อะไรจะดีไปกว่า สันติสุขของบุคคล-สันติภาพของสังคม.

ห้อยางอะไรจะมีธรรมะ ระดับสูง = พ่อที่จะศักดิ์ศรัทธาเหตุแห่งปัญหา =
ก. ความไม่เห็นแก่ตัว แก้เห็นแก่ธรรม (ความถูกต้องเพื่อความรอด)
ข. ความไม่ยอมให้อ่านจากวาก/ลุน จนถูกอ่านจากแกกิกิจ, รากกอกวิਆอิห.
ค. ความมี สติ-มัธยา-สัมปชัญญะ-สماธิ (ธรรม ๔ เกจจ)
ง. มีธรรมพัฒนา = รักเพื่อนบ้าน-เห็นแก่บ้านรรพนรุษ-มนุษยภាពของพ
ความรักเกียรติของบ้านเกิดเมืองนอน-ไทยๆๆ

ให้กระช่วยท่าให้มีการปฏิบัติธรรมะ ๙ มีสางเทวคา ที่ไหนจะช่วยได้,
นอกจาก ความมี หิริโถปปะ ของตนเอง, สกินัญญา/อับปนาท.

ความทั้ง ใจจะบุชาคุณพระรักนิกร ภารูรัก.

ความกตัญญู koburraburaburayu ที่หันมาถายไปแล้ว. ศัพด์คำนี้สืบทอด
จะร่วมมือกันอย่างไร ๙ ใน การแก้ไขกฎหมาย ที่จะต้องแบ่งเป็น ๒ ระบบ ๙-

ก. ระยะสั้นทันควัน : การเปลี่ยนการปฏิบัติธรรมะ (กวยนัญญา/ เมทตา)
การปรับปรุงเจ้าหน้าที่ให้เข้มแข็งพร้อมมูล

การลงโทษโดยประจักษ์ที่เก่าแก่ของพญเจ้าอโยக

ก. ระยะยาว ก. รฐานาลอกองการ, และมีความกตัญญูพอที่จะมีศรัทธา.

๙. มีระบบงานศึกธรรม/รัตนธรรม ที่กว้างที่มีฯเพ้อฯไป.

๑๐. มีเจ้าหน้าที่ ที่เป็นบุคคลดี, สมชื่อเจ้าหน้าที่มั่นฯ.

๑๑. ทั่งมีธรรมะของคนฯ, แม้ในศาสนานั้น, แม้ของใจ

๑๒. ช่วยกันสอน, ให้เก็บภูมิคติ, ยกย่องคนบุญคติเป็นบุญคติอุบ。

แผนงานงาน-ประเพณีชุมนา-ง่าย เอกสารเผยแพร่อ

๑๓. มีศึกธรรมพอ แล้วจึงหมဏพะชาตุ, ทานจึงจะรับ.

มีใช้คนเนາหมาแหกตัว, งมงายหมอยางงมงาย,

มีประเพณีศาสนานี้ขออเลี่ยงกิเลสทั้งหลาย โดยไม่รู้สึก

๑๔. เด็กไทยศาสนา (ของคนหลบ) มีพุทธศาสนาของคนนั้น.

เช้าใจความประสงค์ของบุคคลนั้น ประเพณีให้ที่ๆ

คินแคนนี้ เศยมพุทธศาสนาตามแต่สมัยครรชิชชย์, พัฒันนี้

ทรรยาทุกเม็ด เศยศักดิ์สิทธิ์ แบบพุทธศาสนา, ในไสย.

อาคมากกล่าวอย่างเป็นคนคร ๙ บรรพนธุฝ่ายยา เป็นชาวปาກพัง,(แม้วิบูลก
ร้อนอุวนานคน ศิล นคร - เวียงสระ - คีรีรู - ไซยา, (ตามภูมิศาส)

ศัพด์คำนี้ ใจสายเลือดบันกัน แยกไม่ออก และไม่คงแยก.

จึงขอโอกาสกล่าว กัวยวความรัก - ความร่วมกันร่วมมือของ ญาติโดยธรรมะ

และเพื่อนเกิด-แก่-เจน-ชาย ให้ผู้พุทธศาสนา และโดยธรรมชาติ.

ทรงไปทรงนา อย่างไม่ก้าวใคร ก็ทรง เพื่อนชาระพุทธองค์.

ธรรม พร และเมทตา ตลอดกาล. ทันทวน!

○ օ: ໄຈ: ແກ້ປັນຫາໄດ້

ธรມະລ້ວໆ ຈະແກ້ປັນຫາອະໄຮໄດ້

ນາຂອໃທບຮຽຍທຣມແກ້ປັນຫາຂອງເມືອນນຄຣຍ
ເປັນເຮືອງທີ່ແປລກ ເພຣະເປັນປັນຫາທາງກາຣເມືອນ ເປັນ
ເຮືອງທາງກາຣເມືອນ ເປັນເຮືອງທາງກາຣເມືອນ ຜຶ່ງໄມ່ຄ່ອຍຈະ
ມີຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ສັນໃຈມາກ່ອນ ແຕ່ກີມີສ່ວນທີ່ວ່າ “ທຣມະ”
ຈະຊ່ວຍແກ້ໄຂໄດ້

ແຕ່ຕ້ອງຮູ້ຂ້ອເທົ່າຈົງທີ່ສຸດໄວ້ອ່າງທີ່ນີ້ວ່າ ທຣມະ
ລ້ວໆ ແກ້ປັນຫາອະໄຮໄດ້ ຕ້ອງເປັນທຣມະທີ່ມີຜູ້ນໍາ
ເອາໄປປົງປົກຕິ ທຣມະນັ້ນຈີງຈະແກ້ປັນຫາໄດ້ ທຣມະ
ເຊຍໆ ທຣມະລ້ວໆ ນັ້ນໄມ່ອາຈທຳອະໄຮໄດ້ ຄ້າໄມ່ມີ
ຜູ້ນໍາເອາໄປປົງປົກຕິ ຄ້າທຸກຄົນພຣ້ອມກັນເອາໄປປົງປົກຕິ
ຈະຊ່ວຍແກ້ປັນຫາໄດ້

ອຍ່າວ່າແຕ່ທຣມະເຊຍໆ ເລຍ ແມ້ແຕ່ອານຸກາພຂອງ
ພຣະຕົນຕຣຍກີໄມ່ມີແກ້ຜູ້ໄປປົງປົກຕິ

ຄ້າໄມ່ມີກາຣປົງປົກຕິຕາມຫລັກພຣະພຸຖນ ພຣະທຣມ
ພຣະສົງໝົງແລ້ວ ໄມ່ມີອານຸກາພອະໄຣທີ່ໃຫຈະມາຊ່ວຍໄດ້

เป็นอานุภาพศักดิ์สิทธิ์喻 เนยๆ ประจำโลกอย่างนั้นไม่ได้ หรอก เป็นไสยาสต์เสียมากกว่า ถ้าเป็นพุทธศาสตร์ นั้นต้องเมื่อมีผู้นำเอาไปปฏิบัติ

ธรรมะก็ดี พระรัตนตรัยก็ดี เมื่อเอาไปปฏิบัติจะ เกิดอำนาจหรืออานุภาพ หรืออะไรขึ้นมา เพื่อจะแก้ ปัญหาได้

แก้ได้ เพราะคนรับธรรมะไปปฏิบัติ

ข้อแรกขอให้รับทราบกันไว้อย่างนี้ว่า วิธีแก้ ปัญหาของชาวเมืองนครฯ ก็ต่อเมื่อชาวเมืองนครฯ รับເວາธรรมะไปปฏิบัติ รับເວາพระรัตนตรัยไปเป็น หลักปฏิบัติ จึงจะแก้ได้

ใจจะสามารถทำให้คนปฏิบัติธรรมะ ใจจะมา บังคับเขาให้ปฏิบัติธรรมะนี้ก็ยาก เดี่ยวนี้ประชาชนปีໄຕ ด้วยใจจะบังคับได้

มีแต่ว่า สัมมาทิปฏิ ของผู้นั้นเท่านั้นแหละ คือ ศรัทธาของผู้นั้น เขาไม่สัมมาทิปฏิ มีความเข้าใจที่ถูกต้อง

คิดเห็นถูกต้อง มีความเชื่อถูกต้อง นั่นแหลกที่จะบังคับให้เข้าปฏิบัติธรรมได้ ผิวสารที่ไหนจะมาช่วยบังคับให้เป็นไปไม่ได้ อย่างดีผิวสารเทวดาจะช่วยแซงด่าคนที่ไม่ปฏิบัติธรรม ไม่ถึงขนาดที่จะบังคับให้คนมาปฏิบัติธรรม

ขอให้เข้าใจไว้ดีๆ การที่จะให้ธรรมะมาช่วยนั้นต้องมีผู้ปฏิบัติธรรมะ ให้คนเหล่านั้นรับธรรมะมาปฏิบัติก็จะช่วยได้ทันที เป็นการช่วยอยู่ในตัวอยู่แล้ว เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดยิ่งกว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ถ้าจะอ้างอำนาจจัดศักดิ์สิทธิ์สูงสุดในสากลโลกแล้ว ก็ต้องอ้างธรรมะที่มีผู้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง ถูกต้องแก่เรื่องราวเหตุการณ์หรือธรรมะนั้นเอง นี่ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดได้จริง ก็ต่อเมื่อมีผู้ปฏิบัติธรรมะ

ที่นี่ เรื่องแก้ปัญหาของเมืองนครฯ ก็เป็นเรื่องของชาวเมืองนครฯ ที่จะต้องมีศรัทธา มีสัมมาทิภูมิที่ถูกต้องและก็ต้องปฏิบัติธรรมะ

อาทตามก็มีส่วนที่ว่า Yin ดีจะช่วยออกความคิดความเห็นไปตามสมควร เพราะว่าอาทmanınี้ก็เป็นชาวเมืองนครฯ ด้วยเหมือนกัน บุญ่าตาหวานสมัยรัชกาลที่

๒ รัชกาลที่ ๓ ท่านหนีมาจากการปากพนัง มาอยู่ที่นี่เป็น
ฝ่ายย่า ก็เลยถือตัวว่าเป็นชาวเมืองนครฯ เสียด้วย
มีส่วนที่จะออกความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของชาว
เมืองนครฯ

○ នស្សន៍ គីឡូវ៉ាន់

สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงเคารพ

ເອາະທິນໍຈະພຸດກັນເປັນຂ້ອງ ໄປ

ข้อแรกก็ “ธรรมะ” นั้นคืออะไร

ช่วยสนใจเป็นพิเศษว่า ธรรมะนั้นคืออะไร ที่จะช่วยได้ปฏิบัติแล้วจะช่วยได้ คืออะไร ตอบอย่างง่ายๆ เข้าใจง่ายที่สุด ครั้งหนึ่งก่อนว่า ธรรมะ นั้นคือสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงเคราะห์คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่าน เคราะห์ สิ่งนั้นคือธรรมะ

บางคนอาจจะไม่รู้ รู้ตามประสาเด็กๆ ที่สอนกันในโรงเรียน ครูสอนว่า ธรรมะคือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งไม่จริง ไม่จริงนิดเดียว เพราะคำว่าธรรมะ คำนี้ ที่เข้าพูดเขามีเข้าสอนเขากล่าวเขาใช้กันแต่ก่อนพระพุทธเจ้าเกิดหลายพันปีแล้วด้วย ก็มีคำนี้ใช้พูดจากันอยู่

ธรรมะนี้หมายถึง หน้าที่ที่ถูกต้องแก่ความ
รอด นั่นแหลกคือธรรมะ หน้าที่ที่ถูกต้องแก่ความรอด

ท่านจะต้องเป็นมนุษย์คนแรกในโลกที่สังเกตเห็นว่า
โอ้...มันมีสิ่งนี้ หน้าที่ที่ถูกต้องจะช่วยได้ แล้วเขารอเรียก
มันในภาษาที่นั่น ในสมัยนั้นว่า “ธรรมะ” แต่ถ้าเรียก
ในภาษาไทยเรา ก็คือ “หน้าที่”

พระฉะนั้น ธรรมะคือสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรง
เคารพ นั่นก็คือหน้าที่ที่ช่วยให้รอด พระพุทธเจ้าท่าน
ประกาศเอง ไม่ได้มีความลับอก

เมื่อท่านตรัสรู้แล้วใหม่ๆ ท่านก็ทรงลงขึ้น
มาว่า ต่อไปนี้จะเคารพไคร ในที่สุดท่านก็ โอ้...เคารพ
ธรรมะที่ตรัสรู้นั้นแหล่ะคือหน้าที่ที่ตรัสรู้ หน้าที่ที่จะ
ดับทุกข์ได้ ก็คือธรรมะนั้นแหล่ะ พระพุทธเจ้าทุก
พระองค์เคารพหน้าที่ ท่านประกาศอย่างนี้กล่าวเป็น
เรื่องของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์เคารพธรรมะ

ธรรมะที่ถูกต้องจะช่วยได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ปฏิบัติ
อย่างถูกต้อง ถูกต้องแก่การดับทุกข์ ความทุกข์มีเหตุ
ปัจจัยอย่างไร ความรู้จักจัดการกับเหตุปัจจัยเหล่านั้น
อย่างถูกต้อง ความทุกข์ก็ดับ

ช่วยจำไว้ว่า ต้องไปจัดการที่เหตุของ
ความทุกข์ คือดับกิเลสกิจตาม ดับความทุกข์กิจตาม

ถ้าไปเล่นงานตรงๆ เข้าที่ความทุกข์หรือที่กิเลส จะมีผลเหมือนกับเอามีสั้นไปรันชี้ คิดดูเองເຕະວ່າຈະເລະເທະຍຸງຍາກສັກເຫົາໄຮ

ແຕ່ถ้าเรามีธรรมที่รู้จักกำຈັດຕັນເຫດຖຸປັບປຸງຫາทำໃຫ້ມີເກີດກິເລສ ໄນເກີດຄວາມທຸກຂໍ ກີໄມ້ມີອາການທີ່ເຮືອກວ່າ ເຂົາໄມ້ສັນໄປຮັນນີ້ ເມື່ອມີຄວາມຮູ້ທີ່ຄູກຕ້ອງວ່າ ອະໄໄປ່ນເຫດຖຸໃຫ້ເກີດທຸກຂໍ ຈັດການປັບປຸງກັນເສີຍ ກຳຈັດເສີຍທີ່ຕັນເຫດຖຸ

หน້າທີ່ທີ່ຄູກຕ້ອງ ຈຶ່ງຈະດັບເຫດຖຸດັບທຸກຂໍເໜ່າ
ນັ້ນໄດ້ ບ້າໄມ້ຄູກຕ້ອງກີດັບໄມ້ໄດ້

หน້າທີ່ທີ່ຄູກຕ້ອງແກ່ກາරດັບທຸກຂໍ

ເມື່ອພຸດສຶກຫຼົງຫ້າທີ່ ຫ້າທີ່ທີ່ເຮົາມີໆ ກັນອູ່ນີ້ແລະ
ຄືອນຮຽນ

ຫ້າທີ່ທີ່ກຳມາຫາກີນ ເລີ່ຍງຊືວິດ ນີ້ກີຄືອນຮຽນ

ຫ້າທີ່ບໍລິຫານຮ່າງກາຍໃນປະຈຳວັນ ຈະກິນຂ້າວ
ຈະກັບນໍາຈະປັບປຸງສາວະອຸຈາຈະເຫັນນີ້ ບໍລິຫານຮ່າງກາຍ
ກີເປັນຫ້າທີ່ ຄືອນຮຽນ

หน้าที่ที่จะต้องสังคมกันให้ดีๆ โดยรอบด้านก็
หน้าที่

หน้าที่เหล่านี้แหละ คือตัวธรรมะ ทำกันแล้วแก้
ปัญหาได้ ดับทุกข์ได้

สรุปกันสัก ๓ หน้าที่ คือ หน้าที่ทำมาหากิน
ที่อพพิศที่ไหน และหน้าที่บริหารตัวเอง ซึ่งอยู่ใน
บ้านเรือนของตัวเองทุกอย่าง ตื่นขึ้นล้างหน้า ถูฟัน
อาบน้ำ ถ่ายอุจาระปัสสาวะแล้วก็ทานอาหาร ล้าง
ถวายล้างจาน กวาดบ้านถูเรือน อะไรก็ตามเหล่านี้ก็เป็น
หน้าที่บริหารร่างกาย หน้าที่ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
นั้น ข้างหน้าบิดามารดา ข้างหลังบุตรภรรยา ข้างซ้าย
มิตรสหาย ข้างขวากaruabaอาจารย์ ข้างบนผู้อุปถัมภ์หรือ
ผู้บังคับบัญชา ข้างใต้ผู้อุปถัมภ์ใต้บังคับบัญชา ทุกทิศทำให้
ถูกต้อง หน้าที่ทางสังคม สังคมถูกต้อง ถูกต้องทั้งสาม
หน้าที่แล้ว มีธรรมะสมบูรณ์ที่จะรอดจากความทุกข์

ธรรมมีนิพพานเป็นอารมณ์

สิ่งที่เรียกว่าธรรมะนี้มีนิพพานเป็นที่มุ่งหมาย
อย่าไปกลัวนิพพานอย่างที่สอนกันผิดๆ ในโรงเรียน

นิพพานแปลว่าตาย ตายของพระอรหันต์นี่ผิดเกินร้อย เปอร์เซ็นต์ พระอรหันต์ตายไม่ได้เปลี่ยนร่างกายตาย ได้ แต่ตัวพระอรหันต์ตายไม่ได้

คำว่า “นิพพาน” ไม่ได้แปลว่าตาย แปลว่า ดับเย็นแห่งสิ่งที่ร้อน สิ่งที่เป็นทุกข์ ที่ร้อนดับลงไป เรียกว่านิพพาน มีภาวะเย็นไม่มีไฟ ไม่มีความร้อน ภาวะเย็นคือนิพพาน

ธรรมะทั้งปวงมีจุดมุ่งหมายที่นิพพาน มุ่งหมายไปที่นิพพานจะปฏิบัติธรรมอย่างไร ข้อไหนแข่งไหน เท่าไร ก็มุ่งไปสู่ความดับเย็นเป็นปกติ ไม่มีทุกข์ ไม่มีร้อน ไม่ร้อนด้วยกิเลส ไม่ทุกข์ด้วยการเจ็บปวดทรมาน

เหล่านี้เรียกว่ามี นิพพานเป็นอารมณ์

ธรรมะคือสิ่งนี้ ธรรมะคือหน้าที่ที่จะช่วยให้รอด สูงสุดจนพระพุทธเจ้าท่านเคารพ ก็มีนิพพานคือความสงบเย็น ดับเย็นเป็นจุดที่มุ่งหมาย นี่คือธรรมะ

○ຕັບເຫດ||ກ່າງປັ້ງທາ

ສິ່ງທີ່ຍ້ວໃຫ້ທຶນ ດຣະມະ (ກິນ-ກາມ-ເກີຍຮຕີ) ທີ່ຫລົງບູ້ຈາ

ທີ່ນີ້ມາດູກັນທີ່ຕັນເຫດແຫ່ງປັ້ງທາ ເມືອງນគຽງ ມີ
ປັ້ງທາ ຄື່ອຄວາມຢູ່ງຍາກ ລຳບາກ ເດືອດຮ້ອນ ນີ້ກີ່ຄື່ອຕັວ
ປັ້ງທາ

ຕັນເຫດແຫ່ງປັ້ງທາຄື່ອ ຂາດດຣະມະ ຂາດກາຣ
ປົງປົນຕິທນາທີ່ທີ່ຖຸກຕ້ອງ ໄມມີກາຣປົງປົນຕິທນາທີ່ທີ່ຖຸກຕ້ອງ
ກີ່ເກີດປັ້ງທາຂຶ້ນມາ ປັ້ງທານີ້ຂັບຂັນຫລາຍອຍ່າງ ພັວພັນ
ກັນຫລາຍອຍ່າງ ມີສິ່ງທີ່ຍ້ວໃຫ້ທຶນ ດຣະມະ

ຄວາມເຫັນແກ່ຕັວ ຄວາມເຫັນແກ່ກີເລສ ເຮືອງກິນ
ເຮືອງກາມ ເຮືອງເກີຍຮຕີອຍ່າງໂໄງເຂລາເຫລົ່ານີ້ ເປັນເຫດໃຫ້
ທຶນ ດຣະມະໄປ ໄປຫລົງກັນແຕ່ສິ່ງເຫລົ່ານັ້ນ ເມື່ອທຶນ ເສີຍແລ້ວ
ໝາຍຄວາມວ່າ ທຶນສິ່ງທີ່ເນື່ອງໆ ກັນຫລາຍອຍ່າງ
ວັດນະຮຣມກີໍ ສີລະຮຣມກີໍ ສາສນາກີໍ ຖຸກທຶນໄປໂດຍໄມ່ຮູ້
ສຶກຕັວ ຍາກຕຽງທີ່ໄມ່ຮູ້ສຶກຕັວ ແກ້ຈົງຄຳມັນຮູ້ສຶກຕັວ ກີ່ໄມ່
ທຶນກັນ

เมื่อทิ้งธรรมะ ทิ้งสิ่งเหล่านี้แล้ว ก็มีปัญหาเกิดขึ้นมา

สิ่งที่ร้ายกาจที่สุดก็คือ ความเห็นแก่ตัว ขอให้สนใจทำความรู้จักกันให้ดี ๆ ความเห็นแก่ตัวนี้ ลึกซึ้งมหาศาล เมื่อเห็นแก่ตัว ก็ไม่เห็นแก่ธรรมะ ไม่เห็นแก่ความถูกต้อง ไม่เห็นแก่เพื่อนมนุษย์

นี่ล่ะ ความเห็นแก่ตัว

เดียวันนี้ดูเถอะ ไปที่ไหนที่ไหน เที่ยวไปที่ไหน ก็ดูให้เห็นมีสัญลักษณ์หรืออนิมิตแห่งความเห็นแก่ตัวไปเสียหมด ตามถนนหนทาง บ้านบ้านเรือน ที่ไหน ที่ไหน ในระดับสูงสุดในโลกทั้งโลก ปัญหาระหว่างประเทศ ปัญหาโลก ปัญหาบุคคล มาแต่ความเห็นแก่ตัว

ขอฝากไว้ให้เป็นพิเศษ ให้ไปศึกษาให้เห็น โดยเฉพาะที่ตัวเอง มีความเห็นแก่ตัว และไม่เห็นแก่ความถูกต้อง ไม่เห็นแก่เพื่อนมนุษย์

การกระทำที่เห็นแก่ตัว(กิเลส)

ไม่เห็นแก่ธรรม-ผู้อื่น

เมื่อเห็นแก่ตัวแล้ว ก็บ้าตัว หลงตัว มาตัว บ้าดีมาดีหลงดี ไปตามเรื่องของผู้เห็นแก่ตัว ผ่านตัวตายก็ เพราะความเห็นแก่ตัว หลงทางแล้ว เป็นบ้าต้องไปเข้าโรงพยาบาลบ้าก็มี ซึ่งมีมูลเหตุมาจากความเห็นแก่ตัวที่หลงทาง คิดดูซึ้ง เห็นแก่ตัว แทนที่จะรักตัว ช่วยตัวกลับเป็นอันตรายแก่ตัว

นี่เห็นแก่ตัวของกิเลส เห็นแก่ตัวโดยกิเลส ภาษาที่เราพูดกันตามธรรมชาติสามัญทั่วไปในโลก ที่ว่าเห็นแก่ตัว Selfish เห็นแก่ตัวอย่างนั้น ถ้ารักตัว 眷念ตัว คุ้มครองตัว อบรมปรับปรุงตัว นั่นอีกความหมายหนึ่ง อย่างนั้นไม่เห็นแก่ตัวไม่ใช่ Selfish เห็นแก่ตัวด้วยสติปัญญา ไม่ใช่เห็นแก่ตัวด้วยกิเลส ด้วยอวิชชา

เดียวนี้เห็นแก่ตัวด้วยกิเลส ด้วยตัณหา ด้วยอวิชชา โดยมีเหยื่อล่อ มีความโง่พากล้า เห็นแก่ตัวอย่างนี้นำไปสู่ความพินาศ โลกกำลังจะวินาศ เพราะความเห็นแก่ตัว ควบคุมไม่ได้ก็วินาศ

กฏหมายไม่อาจควบคุมความเห็นแต่ตัวได้

ดูถึงกฏหมาย กฏหมายนั้นไม่อาจควบคุมความเห็นแก่ตัวได้ ควบคุมได้เฉพาะภายนอก ด้านนอกเท่านั้น ก็เหลือโอกาสอยู่เยอะแยะไปหมดที่จะทำอาชญากรรมด้วยความเห็นแก่ตัว ถ้ามีธรรมะก็เข้าไปควบคุมภายในได้ ความเห็นแก่ตัวก็มิได้ยาก

กฏหมายควบคุมได้เฉพาะภายนอก เมื่อมีหลักฐาน เมื่อมีอะไรตามแนบ กฏหมายจะลึกซึ้งถึงภายในเป็นไปไม่ได้ ความเห็นแก่ตัวจึงระบาดอยู่ทั่วๆ ไป

ความเห็นแก่ตัวยิ่งเจริญเท่าไร ก็ต้องยิ่งเพิ่มเรื่องจำ เพิ่มคุก เพิ่มตะราง เพิ่มตำรวจ เพิ่มศาล เพิ่มโรงพยาบาลเพื่ออะไรเหล่านั้น นี่แหละเป็นเครื่องวัดความเห็นแก่ตัวว่ามีมากน้อยเท่าไหร่

มิจฉาทิภูมิของคนอันธพาล คือการเห็นกงจกรเป็นดอกบัว

คนอันธพาลเห็นแก่ตัว ก็ เพราะความดีของเขางมงาย ที่จริงเขาก็อยากดีทั้งนั้นแหละ

คนอันธพาลก็อยากดี คนบ้าก็อยากดี แต่ว่าความดีของเขางานทาง มันลงทาง มันเป็นการเห็นแก่ตัว มันทำตรงกันข้าม ต้องรู้ไว้สำหรับทำให้ถูกทาง

ปัญหาอยู่ที่คนเดียวนี้ ก็ว่าไoit โลกสมัยใหม่ โลกปัจจุบันนี้ เจริญด้วยวัตถุ แล้วก็พยายามที่จะโฆษณาชักจูง หลอกลวงอย่างยิ่งที่จะให้หลงในวัตถุ เพราะผู้ผลิตต้องการจะขาย โฆษณาชักชวนเสียจนหลงหมัด หลงวัตถุ ความเห็นแก่ตัวก็ยิ่งทวีคุณขึ้นอีกมากกว่าแต่ก่อน

น่าสงสารมนุษย์ที่มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้นมากขึ้น อย่างน่าอับอายต่อสัตว์เดรัจจานซึ่งมีความเห็นแก่ตัวเท่าเดิม เมื่อหมื่นปีแล้วปีมาแล้ว มีความเห็นแก่ตัวเท่าไหร่นั้น ก็อยู่เท่านั้น เพราะมันโง่ คิดไม่เป็น สัตว์เดรัจจานมันมีความเห็นแก่ตัวเท่าเดิม มนุษย์ที่คนนี้ เห็นแก่ตัวเพิ่มขึ้นไม่รู้ก่อรอยเท้ากีพันเท่า หมื่นเท่าแสนเท่า ปัญหาจึงเต็มไปหมด

ปัญหาเหล่านี้ไม่มีกับสัตว์เดรัจจาน นี่เรียกว่าต้นเหตุแห่งปัญหา

○ สิ่งที่อาจแก้ปัญหา

“สัมมาทิภูมิ” จะแก้ปัญหาความทุกข์ทั้งปวง

ที่นี่จะพูดถึงสิ่งที่อาจจะแก้ปัญหาได้ คำพูดสั้นๆ แบบกำปั้นทุบดิน คือ “สัมมาทิภูมิ”

“สัมมาทิภูมิ” จะแก้ปัญหาความทุกข์ทั้งปวง

มีพระพุทธสุภาษิตตรัสไว้ตรงๆ ว่า “สมมาทิภูมิ สามารถ สพพ ทุกข์ อุปจจุคุ จะก้าวล่วงความทุกข์ทั้ง ปวงด้วยสัมมาทิภูมิ”

คำนี้ก็ว้างขวางมาก เมื่อมีความคิดถูกต้อง ความเข้าใจถูกต้อง ความเห็นถูกต้อง ความเชื่อถูกต้อง อุดมคติถูกต้อง เมื่อร่วมกันแล้วเรียกว่า “สัมมาทิภูมิ”

ถ้ามีสัมมาทิภูมิแล้วจะแก้ปัญหาได้ จงพยายาม พยายามช่วยกันทุกอย่าง ทุกวิถีทางที่จะให้สัมมาทิภูมิ เข้ามาเกิดขึ้น เข้ามาและแผ่ซ่านไปคลุมอยู่ทั่วไป ให้ ปกคลุมด้วยสัมมาทิภูมิ ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน อย่างทั่วถึง ในหมู่มนุษย์ ในหมู่คนด้วยกัน อย่าให้เกิด

มิจฉาทิภูมิ นอกรีตนอกคอกอกออกไป จะเกิดเห็นโถง
ของความเห็นแก่ตัว เห็นประโยชน์ เห็นคุณของความ
ไม่เห็นแก่ตัว ก็คือเห็นแก่ความถูกต้องนั้นแหละ แล้ว
ก็จะกระทำแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อย่างที่เราเรียกว่า
เป็นเพื่อนเกิด เพื่อนแก่ เพื่อนเจ็บ เพื่อนตายแก่กัน ถ้า
เห็นแก่ตัว ไม่คิดอย่างนั้นหรอก

คนโง่นี้เห็นแก่ตัวแล้วไม่รู้หรอกว่า ใครเป็น
เพื่อนเกิด เพื่อนแก่ เจ็บ ตาย ไม่รู้ตัวใครตัวมัน
รู้แต่ตัวกูของกูเท่านั้น จะเห็นแก่ตัวกู ของกูเท่านั้น
ก็เลยไม่เห็นแก่อะไร ไม่เห็นแก่ความถูกต้อง ไม่เห็น
แก่เกียรติยศแห่งบ้านเกิดเมืองนอนที่เคยสูงส่งด้วย
คุณธรรม บรรพบุรุษแต่กากก่อนได้สร้างไว้ดีสูงสุด
ด้วยคุณธรรม ลูกหลานโง่ๆ ทำลายล้างหมดเลย
ความเห็นแก่ตัวเป็นอย่างนี้ จะสร้างแต่ทางวิกฤติ

เคารพในความเป็นมนุษย์ “มนุษย์พุทธบริษัท”

วิกฤติการณ์คือความทุกข์ทรมาน ยุ่งยาก
ลำบาก ไม่เคารพในความเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์แต่

ไม่เคารพในความเป็นมนุษย์ เคารพกิเลสของมัน
โน่น กิเลสเป็นผิวสางอะไรก็ไม่รู้ ไปเคารพกิเลส ไม่
เคารพความเป็นมนุษย์ ค่าของความเป็นมนุษย์ไม่รู้จัก

ความเป็นมนุษย์ คุณค่าของความเป็นมนุษย์
ใจจะเป็นมนุษย์มากน้อยเท่าไหร่ก็อยู่ที่คามากน้อย
เท่าไหร่ ถ้ายังเคารพในคุณค่าของความเป็นมนุษย์
ทำอันธพาลไม่ลง ทำอันธพาลไม่ได้ มีความเข้าใจถูก
ต้อง เห็นชัดว่า ความเห็นแก่ตัวคือข้าศึก ศัตรู มารร้าย
ชาตาน อะไรแล้วแต่จะเรียกอะไรในฝ่ายร้าย รวมอยู่ใน
ความเห็นแก่ตัว ความไม่เห็นแก่ตัวก็ตรงกันข้าม ขอให้
สังเกตดูให้ดี

ศัตรูของเรามิใช่อะไร คือความเห็นแก่ตัว
ของเรามันบ้าบอเหลือประมาณ ความเห็นแก่ตัวกลับ
เป็นข้าศึกแก่ตัว เห็นแก่ตัวน่าจะเป็นผลดีแก่ตัว แต่กลับ
เป็นข้าศึก เพราะเห็นแก่ตัวด้วยความโง่ ด้วยกิเลส ด้วย
อะไรเนี่ย

ถ้าไม่มีความโง่ ไม่มีความหลงใหล ก็ไม่
เห็นแก่ตัว เห็นแก่ผู้อื่น เห็นแก่ความถูกต้อง

ความเห็นแก่ตัว นำไปสู่ความผิดพลาด
ทุกอย่าง ทุกประการ มันไม่เห็นแก่ความถูกต้อง ไม่
เคารพเพื่อนมนุษย์ ไม่เห็นแก่สันติสุขของเพื่อนมนุษย์
มันเห็นแก่การได้ของตัวเท่านั้น

กูได้นั่นแหลกคือดี กูได้นั่นแหลกคือความ
ถูกต้อง กูได้นั่นแหลกคือความยุติธรรม อย่างอื่นไม่มี

เพราะฉะนั้นจึงมีปัญหาเบียดเบี้ยนกันอย่าง
 น่าສลดทั่วไปทั้งโลก ไม่จำเพาะเฉพาะจังเมืองนครฯ
 เพราะมีความเห็นแก่ตัวระบาด

ยิ่งเจริญก็ยิ่งเห็นแก่ตัว ยิ่งเจริญด้วยวัตถุ
 ความเจริญอย่างที่มีอยู่นี่ล่ะ ยิ่งเห็นแก่ตัว ยิ่งฉลาดก็
 ยิ่งเห็นแก่ตัว

มีศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี

คือความคุ้มความฉลาด

การศึกษาบ้า ๆ บอ ๆ ในโลกในเวลานี้สอน
 ให้ฉลาดเท่านั้นแหลก คุณอย่าไปหลงกับมัน มันสอน

แต่ให้ฉลาด ฉลาดแล้วไม่ควบคุมความฉลาดเลย ไม่มีอะไรควบคุมความฉลาดเลย เพราะศีลธรรมสูญไปหมดแล้ว

ถ้าเป็นโบราณมีศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ครอบคลุมความฉลาดอย่างให้ฉลาดผิดทาง เดียวันี้สูญเสียสิ่งเหล่านั้นไปหมดแล้ว ความฉลาดก็อิสรเสรี เอาไปใช้เห็นแก่ตัวก็ยังเห็นแก่ตัวลึกซึ้ง

การศึกษาในปัจจุบันให้แต่ความฉลาด เพียงอย่างเดียว ไม่มีอะไรควบคุมความฉลาด เราเรียกว่า “การศึกษาหมายด้าน”

เข้ากรง เข้าด่า ไม่เป็นไร ด่าไปเถอะ เราขอเรียกว่าการศึกษาหมายด้าน ไม่มีสิ่งที่จะควบคุมความฉลาด ฉลาดพรีไปตามกิเลสตันหา การศึกษาที่ไม่มีอะไรควบคุมความฉลาดอันตรายที่สุด

เดียวันี้เขามีการศึกษากันอย่างนักหังหนัก จึงเจริญก้าวหน้ากันแต่ในทางวัตถุ เพื่อประโยชน์แก่ตัวโดยไม่เห็นแก่ความถูกต้อง ไม่เห็นแก่ธรรมะ ไม่เห็นแก่เพื่อนมนุษย์ติดำๆ

○ ทำอย่างไร SSRM จะกลับมา

ความไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ธรรม

เอาละ ที่นี่ก็ดูต่อไปว่า ทำอย่างไรจึงจะมีธรรมะกลับมา พอที่จะตัดตันเหตุแห่งปัญหา ขอเน้นที่นั่นแหล่ะ ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่มีทางอื่น เน้นที่นั่น ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ความถูกต้องเห็นแก่เพื่อนมนุษย์ นั่นแหล่ะคือสิ่งที่ต้องการ มาจากความไม่ลุ沽่านางแก่ กิเลส ซึ่งเป็นปรัมตถาธรรมที่ลึกซึ้ง

มีารมณ์ ๒ ประภา คือ ยินดีกับยินร้าย สิ่งที่น่ารัก น่ายินดี น่าพ้อใจเข้ามา ก็ต้อนรับเขามาเป็นของบวก ถ้าไม่พ้อใจ ก็ต้อนรับเป็นของลบ

ของบวกก็มาทำให้เกิดตัวกูบวก ตัวกูบวกก็เกิดโภคะ ราคะ ของลบเข้ามาก็มาทำให้เกิดตัวกูลบ เกิดโภคะ โภคะ จะผ่าให้ตาย จะทำให้วินาศ นั่นแหล่ะตัวกูลบ

ตัวกูบวกมันก็จะเอ้า จะเอ้า จะเอ้าด้วยโภคะ ราคะนั่นนะ ตัวกูลบจะผ่าทำลายไม่ให้เหลือ ถ้าไม่รู้ แน่ว่าอะไรเป็นบวกเป็นลบที่แన่นอน ก็เป็นโมฆะ หลง

วิ่งอยู่ร้อนๆ ด้วยความสงสัยอยู่นั่นแหละ เสร็จแล้ว เมื่อไหร่ ก็อกมาเป็นบวกหรือเป็นลบจนได้มันก็เข้ารูปเดิมของมัน กิเลสฝ่ายบวกເອເຂົມາ ກິເລສຳໄຍລບ່ນມຸ່ງຈະທຳລາຍ ກິເລສຳໄຍລໂມຫະກີວີ່ງອູ່ຮອບๆ ໄມ່ຮູວວ່າຈະທຳອະໄຮດີ

ดังนั้นเราจึงเต็มไปด้วยความทุกข์ ความรัก รักอะไรก็เป็นทุกข์ ไม่รักดีกว่า ความโกรธก็เป็นทุกข์ ความเกลียดก็เป็นทุกข์ ความกลัวก็เป็นทุกข์ ความตื่นเต้น ความໄ่ເຂລາ ตื่นเต้นก็เป็นทุกข์ ความวิตก กังวลเรื่องที่ยังมาไม่ถึงก็เป็นทุกข์ อาลัยอาวรณ์เรื่องที่ผ่านไปแล้วก็เป็นทุกข์ ความอิจฉาริษยาไม่อยากให้ใครได้ดีค้อยยกตนข่มท่านก็เป็นทุกข์ ความหวงหัวๆ ไปก็เป็นทุกข์ ความหวงเหนะຈຸດคือความหึงที่รุนแรง ก็เป็นทุกข์

รู้จักผลของมันถือะ ออกมาเป็นความรัก ความโกรธ ความเกลียด ความกลัว ความตื่นเต้น ความวิตก กังวล อาลัยอาวรณ์ อิจฉาริษยา หึงหวง มาจากความหลงบวกและหลงลบ

ความไม่อญี่ใต้อำนาจบวกและลบ

จะต้องมีสิ่งแก้ไขความโง่เขลาเหล่านี้ อย่าให้หลงบวกและหลงลบ ความปกติสุขต้องไม่เป็นบวกและลบ ความปกติเยือกเย็นถึงที่สุดไม่เป็นบวกและต้องไม่เป็นลบ

พูดง่ายๆ ว่าไม่ต้องหัวเราะ “ไม่ต้องร้องไห้” หัวเราะก็เห็น้อย ร้องไหก็เห็น้อย “ไม่” หาดีใจก็เห็น้อย เสียใจก็เห็น้อย อย่าเอกับมันเลย ดีใจแรงๆ ก็บ้า ชนิดหนึ่ง เสียใจก็เห็น้อยก็บ้าชนิดหนึ่ง อย่าไปเอกับมันเลย เอกาที่ปกติเดี๋ยวว่า จิตใจที่ปกติ “ไม่ดีใจ” ไม่เสียใจ นั่นแหละ

แต่คนชอบดีใจ หัวเราะร่าด้วยความโง่ หารู้ไม่ว่า “นั่นแหละคือความวุ่นวาย” ไม่พักผ่อน

ที่อยู่เหนือดีใจ อยู่เหนือเสียใจ นั่นแหละคือ ความปกติสุข เยือกเย็น สงบเย็น เป็นนิพพาน จึง “ไม่เห็นแก่ตัว” “ไม่เห็นแก่ตัวอย่างนี้มีนิพพาน ความสงบเย็นเป็นปกติ” “ไม่บวกไม่ลบ” “ไม่ขึ้นไม่ลง” “ไม่ฟูไม่เฟบ” เป็นวัตถุประสงค์มุ่งหมาย

ความมี สติ – ปัญญา – สัมปชัญญะ – สามาธิ (ธรรม ๔ เกลอ)

มีสติเร็ว มีปัญญาพอ มีสัมปชัญญะเข้มแข็ง
มีสามาธิมั่นคง สิ่งเหล่านี้ถ้ายังไม่มี ก็รีบฝึกให้มีเกิด

ฝึกสติให้เร็ว มีปัญญา เอาความถูกต้องมา
เผชิญหน้ากับอารมณ์ไม่หลงばかりหลงลบ สัมปชัญญะ^๑
คือตัวปัญญาที่เอาแบ่งๆ ให้ถูกต้องเป็นเรื่องๆ เพชิญ
หน้ากับอารมณ์ที่มีสามาธิ จิตใจมั่นคงเข้มแข็ง ระดม^๒
กำลังลงไปแล้วก็มีปัญญา ศึกษาไว้เพียงพอทุกàng
ทุกมุมที่จะดับทุกข์ ถ้าไม่มีต้องศึกษาไว้ให้พร้อม

พอเกิดเรื่องขึ้นมา ใช้อย่างเดียวคือ สติ ซึ่ง^๓
แปลว่าถูกต้องอย่างเดียว สำหรับการเผชิญหน้า
กับอารมณ์อันนี้ เรียกว่า สัมปชัญญะ ปัญญาใน
หน้าที่เฉพาะเหตุการณ์โดยตรง สัมปชัญญะที่มีสามาธิ
เข้มแข็ง สัมปชัญญะก็สู้กับอารมณ์ได้ ก็ไม่ตกเป็นฝ่าย
baughฝ่ายลบ “ไม่เป็นกิเลส” “ไม่เป็นความทุกข์”

มีธรรมพื้นฐาน

เราต้องศึกษาไว้ให้พอ แม้ว่าใช้ ใช้อย่างเดียว เช่นที่บ้านเรือนของเรามีตู้ยา มียาครบถ้วนอย่าง แต่ไม่มี ไดร์กินยาที่เดียวทุกอย่างหรอบ ไม่มี ต้องกินยาเฉพาะยา เฉพาะเรื่องเฉพาะโรค อย่างเดียวขาดเดียวันนั้นนะ

นี่สติต้องไปเอาปัญญาชนนิดนึงมาทันเหตุการณ์ ควบคุมตนเองไว้ ไม่ให้โง่ ไม่ให้หลง ไม่ไปเป็นบวก ไม่ไปเป็นลบ ไม่เกิดกิเลสบวกไม่เกิดกิเลสลบ จึงจะมี ธรรมะได้

แม้แต่ความรู้สึกธรรมชาติ รักเพื่อนบ้าน เห็น แก่บรรพบุรุษ เคราะห์ความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น รัก เกียรติของบ้านเกิดเมืองนอนที่เคยมีมาแต่กาก่อน นี่พอกจะห้ามจิตใจได้มากเหมือนกัน มีธรรมะพื้นฐาน อย่างนี้ก็ไม่น้อย ขอให้มีสิ่งเหล่านี้ ที่จะช่วยให้มีธรรมะ ธรรมะที่สามารถเชิญเหตุการณ์แก่ไขวิกฤติการณ์ทั้ง หลายได้

ใจจะช่วยให้ปฏิบัติธรรมะ

◦ គ្រែចំណុចការប្រព័ន្ធឌីជីថល

ความมี “หิริอโตตปปะ” ของตนเอง

ข้อต่อไปนี้ จะพิจารณา กันว่า อะไรหรือใครที่จะช่วยให้มีการปฏิบัติธรรมะ

พุดสั้นๆ แล้ว ถ้าไม่มีการปฏิบัติธรรมะ ธรรมะไม่มีทางมาช่วยได้ พระรัตนตรัยก็ไม่มาช่วย ต้องมีการปฏิบัติธรรมะ ปฏิบัติตามพระรัตนตรัย

โครงลักษณะที่จะมาช่วยให้มีการปฏิบัติธรรมะ ผีสาร
เทวดาที่ไหนจะช่วยได้ ไม่มีทาง ผีสารก็ได้แต่ sap เช่น
คนที่ไม่ปฏิบัติธรรมะ ถ้าเป็นผีสารที่ดี แต่ถ้าเป็นผีสาร
ชั้นเลว ก็ช่วยผลประโยชน์ให้ญี่ สิหัวให้คุณปฏิบัติผิด
ปฏิบัติเลว ปฏิบัติชั่ว ไปหวังพึงพาผีสารเทวดาไม่ไหว

ต้องอาศัย “หิริโอตตปปะ” ของตนเอง

หริ ละอายต่อความชั่ว

ໂອຕຕັປປະ ແກລືຍວກລ້ວຄວາມຫຼັງ

หริ ละอายความชั่ว ไม่ต้องมีใครเห็น เห็น
ตัวเอง ทำเองก็จะละอายเหลือประมาณ ทำไม่ลงหรอ
โอตตัปปะ กลัวความชั่ว ไม่ต้องกลัวกฎหมาย ไม่ต้อง
มีตำรวจมาคอยขู่หรอ กลัวความชั่วย่างนี้เรียกว่า
หริ โอตตัปปะ

บูชาสิ่งที่พระพุทธเจ้าบูชา

ถ้ามีหริโอตตัปปะอย่างนี้แล้ว ก็ไม่มีปัญหา
อะไรเกิดขึ้นทั่วทั้งโลก ไม่เฉพาะเมืองนครฯ หรอ
ถ้าคนมีหริโอตตัปปะแล้ว คุ้มครองโลก คุ้มครองโลก
ให้ปลอดภัย มีสติปัญญา มีความไม่ประมาท เพราะ
หริโอตตัปปะ ไม่ประมาท ไม่มักง่ายไม่อวดดี ไม่ทำ
เล่นๆ กับสิ่งเหล่านี้

มีสติปัญญาความรู้ที่เพียงพอ มีความควบคุม
จิตใจที่ดี ที่นี่กรุ้จักคุณของธรรมะ แล้วก็ตั้งใจที่จะมีธรรมะ
บูชาคุณของธรรมะ บูชาสิ่งที่พระพุทธเจ้าบูชาเคารพ
อย่าลืมว่าพระพุทธเจ้าเคารพธรรมะ และพวงเราไปๆ
ไม่เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงเคารพ จึงมีปัญหา

ถ้าเราพรสิ่งที่พระพุทธเจ้าเราพออย่างเดียวกัน ก็ไม่มีปัญหา

เคารพธรรมะ เคารพความถูกต้อง เคารพ
หน้าที่ที่ถูกต้อง ตั้งใจบูชาคุณของพระรัตนตรัย มีจิตใจ
อย่างนี้ จะเคารพธรรมะโดยแน่นอน แต่เดียวันไม่รู้จัก
ไม่รู้จักราช俗 ไม่รู้จักราตนตรัย ก็เลยไม่เกิดการก
ระทำอันนี้

ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ

แม้ที่สุดแต่ร่วม ความกตัญญู ความกตัญญู
รู้คุณค่าของสิ่งต่างๆ ความกตัญญูนี้ก็ยังช่วยแก้ปัญหา
ได้มาก ถ้าทุกคนมีความกตัญญู โลกก็ไม่เป็น
อย่างนี้ เพราะทุกคนมีบุญคุณแก่กันและกัน แม้แต่
สัตว์เดร็ชนานตันไม่ตันไร่ แผ่นดินก็มีบุญคุณแก่
มนุษย์

ถ้ามนุษย์มีความกตัญญู ก็ทำไม่ลง ทำความชัว
ไดๆ ไม่ลง

ยิ่งกตัญญูต่อบรรพบุรุษแล้วยิ่งวิเศษ แต่ทำกันพอเป็นพิธี อยากจะทำเชิงเมืองก็ทำเป็นพิธีไม่ได้ทำด้วยความรู้สึกสุดหัวใจ กตัญญูต่อบรรพบุรุษไม่ให้บรรพบุรุษผิดหวังแต่ทำพอเป็นพิธี ถ้ากตัญญูต่อบรรพบุรุษแล้ว ต้องกระทำอย่างให้บรรพบุรุษผิดหวัง

บรรพบุรุษเข้าห่วงอย่างไร ตั้งใจว่าอย่างไร สร้างสรรค์อะไรลูกหลานอย่าทำให้ผิดหวัง เพราะจะไปเข้ารูปเข้ารอยต่อธรรมะแน่นอน บรรพบุรุษหลับตาตายไปแล้ว ไม่มีครกิดถึง ไม่มีครสูจิ แต่หลับตาตายไปแล้วก็จริง ยังห่วงอยู่ว่าข้างหลังจะทำกันอย่างถูกต้องขอให้คิดอย่างนี้ ขอให้เคารบรรพบุรุษอย่างนี้ อย่าทำอะไรมิดพลาดเลวร้ายขึ้นมา ความกตัญญูช่วยได้มากถึงอย่างนี้ นี่พากันลืมเสียหมด ตายแล้วก็แล้วกัน

ขอบเขตของความกตัญญูกว้างขวาง ไม่มีอะไรที่จะไม่มีบุญคุณต่อกัน ไม่มีมนุษย์คนไหนที่ไม่มีบุญคุณต่อกัน ช่วยกันทำโลกให้ดงาม ให้มีปกติสุข ก็มีบุญคุณแก่กันและกัน

พอเราเกิดมาในโลก ก็ได้อาศัยสิ่งที่คนก่อนๆ เข้าสร้างไว้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ วัฒนธรรมอะไร

ก็ตามที่สร้างไว้ เราเกิดมา ก็ได้ใช้เครื่องนุ่งห่ม ได้กินยา อะไรต่างๆ ตามที่บรรพบุรุษแต่ก่อนเขาได้ทำไว้แต่ก็ไม่มีครกตัญญู

ขอขอบท่านว่า ต้องมีหริโอตตัปปะ ต้องตั้งใจจะบูชาคุณของพระธรรมหรือพระวัตถุตรัพย์ ต้องกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่หลับตาตายไปแล้ว นี่จะช่วยให้เกิดความละอายในการที่ไม่ปฏิบัติธรรม เกิดความละอายขึ้นมาก็จะปฏิบัติธรรม ถ้าระลึกอยู่อย่างนี้

○ จะร่วมมือกันอย่างไรในการแก้ปัญหา

ก. ระยะสั้นทันด่วน เผด็จการโดยธรรม

ที่นี่จะพูดข้อต่อไปว่า เราจะร่วมมือกันอย่างไรในการแก้ปัญหานี้

เราจะทำคนเดียวไม่ได้ เป็นเรื่องของสังคม ของทั้งหมด ของทั้งโลก ที่เราจะต้องร่วมมือกันเต็มขนาด

ร่วมมือกันแก้ปัญหา ต้องใช้หลักธรรมชาติทั่วไป คือแบ่งออกเป็น ๒ ระบบ ระบบหนึ่งระยะสั้นทันด่วน ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ระบบที่สองคือระยะยาวที่จะหวังผลข้างหน้า อันนี้แน่นอนกว่า แน่นอนกว่าระยะสั้น แต่เดียวันีระยะสั้น ก็จำเป็น มันกำลังจะวินาศอยู่รอมร่อแล้ว ก็จะแก้ไขในระยะสั้นให้รอบไปได้ แก้ไขในระยะยาวให้ตลอดรอบผิงไปจริงๆ ก็ต้องร่วมมือกัน

ในระยะสั้นทันด่วนนี้ ก็เป็นหน้าที่ของผู้มีอำนาจ หรือวงการที่มีอำนาจจึงจะทำได้ และต้องทำอย่างเผด็จการ พวกราเดียวนี้ตามกันฝรั่ง เกลี่ยดคำว่าเผด็จการ คือทั้งโลกเกลี่ยดคำว่าเผด็จการ เรายกอยไม่ชอบกับเขาด้วย

ที่จริงเผด็จการนี้จำเป็นในการแก้ปัญหา
เฉพาะหน้า หรือทันด่วนทันเหตุการณ์ เฉพาะหน้าที่
ร้ายกาจ ต้องแก้ด้วยเผด็จการโดยผู้มีปัญญา โดยผู้
มีเมตตา ไม่ต้องกลัวถ้ามีปัญญา มีเมตตาเหมือน
พระพุทธเจ้าแล้ว ใช้เผด็จการเกิด

อย่าลืมว่า เราอดตัวมาได้ด้วยไม่เรีย
เผด็จการของพ่อแม่ ถ้าไม่มีไม่เรียวก็พ่อแม่เผด็จการแล้ว
ไม่เป็นเนื้อตัวอย่างนี้หrog

เมื่อเราโตขึ้นมา เราเกลียดเผด็จการ เมื่อได้
รับคำสั่งสอนสมัยใหม่ ประชาริบป์ไตรบัง แต่หารู้ไม่ว่า
บางอย่างไม่ได้นะ การอบรมจากพ่อแม่ เพราะไม่เรียนนี้
ครูบาอาจารย์ บิดามารดา มีการเผด็จการ ไม่ยอมให้
ทำความผิด อย่างเกลียดกลัวเหมือนกลัวฝีอะไรไปเสีย
จะง่ายไปอีกด้านหนึ่ง

ทำด้วยปัญญา ทำด้วยเมตตา

เผด็จการในบางครั้งบางคราว โดยผู้มีปัญญา
มีเมตตาจำเป็นที่สุด มีประโยชน์ที่สุด

ถ้าไปเที่ยวพุ่มเรียง ไปสังเกตดูจะเห็นวัดสมุหนินมิตซึ่งสร้างในรัชกาลที่สาม เป็นวัดสมบูรณ์แบบใหญ่โตอย่างกับวัดในกรุงเทพฯ ทุกอย่าง เขาร้างเสร็จในสามเดือน ใช้อำนาจเผด็จการสร้างเสร็จภายในสามเดือน ประชาธิปไตยสามสิบปีก่อสร้างไม่เสร็จ ก็ไม่มีอะไร ไม่ Lewaway อะไร ถูกเปลี่ยนบ้าง คนสองคนสามคนเหลวไหลนักถูกเปลี่ยน แต่ก่อสร้างเสร็จภายในสามเดือน วัดใหญ่โตมโหฬารสมบูรณ์แบบทุกประการ

อินเดียในยุคพระเจ้าอโศกจึงเป็นเหมือนกับยุคทอง มีแต่ความสงบสุขสันติภาพ พอกลับมาสมัยพระเจ้าอโศกแล้วก็กลับไปตามเดิม

คนที่มีปัญญา มีเมตตา เหมือนพระพุทธเจ้าเผด็จการได้เต็มที่ ไม่ผิดพลาด เพราะทำด้วยปัญญาด้วยเมตตา ไม่ยอมให้โลเล ไม่ยอมให้เหลวไหล เหมือนพ่อแม่รักเราไม่ยอมให้เราเหลวไหล เผด็จการอย่างนั้นยังจำเป็นอยู่

ปรับปรุงเจ้าหน้าที่ให้เข้มแข็ง

เป็นปูชนียบุคคล

ต้องมีเจ้าหน้าที่ที่เข้มแข็ง ก็เป็นปูชนียบุคคล
หมายก มีแต่เจ้าหน้าที่ที่กินสินบน ก็ทำไม่ได้ มีแต่เจ้า
หน้าที่ที่เข้มแข็งเป็นปูชนียบุคคลเท่านั้น ที่จะทำได้
ขอให้เข้าใจกันไว้

**ปูชนียบุคคล คือ ผู้เสียสละความสุขส่วน
ตัวเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น**

ถ้าเจ้าหน้าที่เป็นอย่างนี้ ก็คงจะรอดแหล่โลภนี้
ครubaอาจารย์ดี ตำราจีดี หน้าที่แบบไหนดี ถ้าทำ
หน้าที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ก็เป็น
ปูชนียบุคคล มีการลงโทษสมควรแก่ความผิด เมื่อเป็น
อันธพาลมากก็ลงโทษอย่างแบบโบราณที่เขาทำกันใน
อาหาร ในพวgnัชชีงลงโทษอาชญากรกันอย่างรุนแรง
แบบโบราณ มีความสมบากกว่า เมื่อผู้คนเลวักทำ
อย่างนั้น ก็ต้องใช้ความเฉียบขาดเข้มแข็ง

แต่ทั้งหมดนี้ ก็ต้องเป็นเพียงระยะสั้น ผล
เฉพาะหน้าซึ่งจำเป็น ระยะสั้นแก่ไขกันไปได้โดยผู้มี

ปัญญา มีเมตตา มีใจเป็นธรรม เผด็จการเป็นบุญเป็น
กุศล

ระยะยา รู้บาลต้องการและกล้าหาญ พอที่จะมีศีลธรรม

ที่นี่มาถึงการแก้ปัญหาระยะยาว ระยะยาวไม่ประสังค์อย่างนั้น ทำเพื่อผลระยะยาว ไม่ต้องเด็จการ เอาเป็นเอาตายกันอย่างนั้น ต้องอย่างละเอมนุณละม่อม อาศัยศีลธรรม คือธรรมะอย่างประณีต อย่างนิมนวล โดยเฉพาะอย่างยิ่งอบรมไม่ให้เห็นแก่ตัว

แต่เดียวนี้ไม่กล้า ไม่กล้ามีศีลธรรม โดยเฉพาะ
รัฐบาล รัฐบาลทั้งหลายในโลกนี้ไม่กล้ามีศีลธรรม
ไม่กล้ามีธรรมะในชั้นนี้ คือไม่เห็นแก่ตัวนี่ กลัวว่าจะ
เสียเปรียบฝ่ายตรงข้าม คิดว่าเรามาม้วมีศีลธรรม อีก
พากหนึ่งไม่มีศีลธรรม ก็ได้เปรียบ เลยไม่กล้า ไม่กล้า
มีศีลธรรม รัฐบาลไม่กล้าหาญพอที่จะยึดถือหลักธรรม
 เพราะกลัวฝ่ายตรงข้ามจะได้เปรียบ หรือบางทีก็ไปเขลา
 เพราะถือว่ามีศีลธรรมไม่เจริญ ข้าชัดกับความเจริญ

ที่ต้องการจะรุดหน้า ไม่มีศีลธรรมก์ทำกันไปอย่างนั้น
แหล่งด้วยความขาดด้วยความไม่เข้าใจ

อบรมให้ทุกคนมีธรรมะ มีหน้าที่ที่ถูกต้อง โดย
เฉพาะความไม่เห็นแก่ตัว ถึงแม้ว่าจะอยู่กันหลายๆ
ศาสนา ก็ขอให้ทำความเข้าใจกันให้ได้ ดึงตัวศาสนา
ขึ้นมา ศาสนาของคุณสอนความไม่เห็นแก่ตัวใหม่ นี้ก็
จะคงกันได้ทุกศาสนา

ต่างมีธรรมะของตน ๆ แม้ในศาสนาที่ต่างกัน

ทุกศาสนาสอนความไม่เห็นแก่ตัวทั้งนั้นแหล่ง
แต่คนไม่ปฏิบัติ ศาสนาจึงเป็นหมัน พุทธ คริสต์
อิสลาม อินดู ซิกซ์ อะไรก์ตาม มุ่งหมายกำจัดความเห็น
แก่ตัว ศาสนาเกิดขึ้นมาก็เพื่อกำจัดปัญหาสังคมนั้นๆ ก็
คือความเห็นแก่ตัว แต่มีวิธีการต่างๆ กัน เพราะบางถิ่น
สำหรับคนโน่ที่สุดจนถึงคนที่ไม่โน่ กระทั่งว่าจลาจลน้อย
ฉลาดมาก นี้ก็มีวิธีการต่างๆ กันตามแบบของศาสนา
นั้นๆ แต่ทุกศาสนามุ่งหมายที่จะกำจัดความเห็นแก่ตัว

ด้วยกันทั้งนั้น หันหน้ามาพูดจำความเข้าใจกัน

**แม้จะถือศาสนาต่างกัน ก็อย่าเข้าใจผิด มี
หัวใจที่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันได้ ที่จะกำจัดความ
เห็นแก่ตัว มีธรรมะสำหรับมนุษย์โดยเพียงพอ**

พวกรโจในสมัยโบราณ เคยได้ยิน ได้ฟัง ได้
อ่าน ยังมีธรรมะของพวกรโจ ไม่ใช่จะปลันตะพืด จะดู
ตามมาตราเรือ ดูตามเหมาะสม ทำอะไรพวกรโจรก็มีธรรมะ
ของพวกรโจรเหมือนกัน แต่โจรเดียวที่ไม่เลย เกินไปเสีย
อีก เพราะไม่มีธรรมะโดยประการทั้งปวง

ช่วยกันสอนธรรมะ ให้รู้ธรรมะให้ถูกต้อง

เพราะฉะนั้นเราต้องช่วยกันสอนธรรมะ ให้รู้
ธรรมะ ให้มีธรรมะ ให้ใช้ธรรมะให้ถูกต้อง

เดียนนีเรียนๆ บ้าน้ำลาย ไม่รู้ธรรมะ แต่พูด
เป็นตุเป็นตะเลย อย่างนี้เรียนธรรมะแล้ว ไม่รู้ธรรมะ
ต้องเรียนชนิดที่รู้เรียนธรรมะที่รู้ธรรมะ แต่เดียนนี
ไม่มีธรรมะสักนิดเดียว รู้ธรรมะมากแต่ไม่มีธรรมะสัก

นิดหนึ่ง มีแต่ธรรมะพูด ไม่มีธรรมะจริงรู้ธรรมะแล้ว
ยังต้องมีธรรมะอีก มีธรรมะเฉยๆ ใช้ไม่ได้หรอก ต้อง^๔
ใช้ธรรมะ การใช้ต้องใช้ให้ถูกต้อง หากใช้ไม่ถูกต้องก็
ไม่มีประโยชน์อะไรหรอก มีธรรมะแล้วต้องใช้ธรรมะ
ให้ถูกต้อง ต้องสอนให้เขารู้ธรรมะ ช่วยกันสอนและ
ส่งเสริมให้เข้าปฏิบัติ เมื่อเข้าปฏิบัติก็ช่วยให้เข้าปฏิบัติ
ให้คล่อง ให้สะดวก ให้ถึงที่สุด ไปยกย่องสรรเสริญ
บุคคลที่มีธรรมะ อย่ายกย่องบุชานางงามกันอยู่เลย

เดียวันนี้นางงามกำลังขึ้นสมองหัวโลกเหละ
อย่างนี้มันไม่มีประโยชน์ในการที่จะมีธรรมะ บุชาน
ที่มีธรรมะ มีความสุขความงามอย่างธรรมะ มีธรรมะ
เป็นความงามอย่างนี้เหละดี

อย่ามัวเม้าประเพณี ชนิดที่เป็นอันธพาล

อีกทางหนึ่งก็คือ อย่ามัวเม้าประเพณี ชนิดที่
เป็นอันธพาล ความถูกต้องในทางธรรมะนี่เหละเอา
ไปใช้ประเพณี แต่พวกอันธพาลทำให้เสียความหมาย
เดิม อย่างทอดกริินี้ ไม่มีความประสงค์มุ่งหมายเดิม
เหลืออยู่ ตามวินัยตามอะไรไม่มี

ยกตัวอย่างทอดกูรูนที่เข้ากระทำ เข้าต้องการให้ทำจีวรเป็นสามัคคีกันทำ ทุกคนมาทำกัน ตั้งแต่พระเจรจาถึงพระบัวชใหม่ สามเณรน้อยๆ ต้องมาช่วยกันหาฟืนต้มน้ำ ทำน้ำย้อม เย็บผ้าทำกันเสร็จในวันเดียว ต้องเก่งในการทำ ต้องมีฝีมือ ต้องสามัคคีไม่ยกเว้นใคร และก็ให้แก่ผู้ที่ไม่มีจีวรหรือจีวรขาด ถ้าทำอย่างนี้กูรูน ก็ถูกต้องตามพระพุทธประสังค์ ไม่เห็นแก่ตัวอย่างยิ่ง เสียสละอย่างยิ่ง มีฝีมือด้วย

เดี๋ยวนี้เปล่า ไม่มีอย่างนี้เลย กลับกลายเป็นโอกาสที่จะกินเหล้าเมายา เต้นรำสรวงเสเฮชา รถคว่า ที่เดียวตายเป็นสิบๆ ไม่ได้ทำให้วัดถูประสังค์เดิมเหลืออยู่เป็นหลัก ระวังประเพณีชนิดนี้จะปล้นศาสนา ไปทำเป็นประเพณีขึ้นมา นี้ก็ต้องระวังประเพณีที่หล่อเลี้ยง กิเลสตันหาโดยไม่รู้สึกตัว

เลิกไสยาสตร์มาเป็นพุทธศาสตร์

ที่น้อยากจะพูดเป็นสิ่งสุดท้ายว่า เป็นพุทธศาสตร์ มีพุทธศาสตร์ อย่ามีไสยาสตร์

“ไสยะเปลว่าหลับ นอนหลับ ไสยะศาสตร์เปลว
ว่าศาสตร์ของคนหลับ หลับเป็นปี๗ ไสยะนั่

พุทธศาสตร์ ศาสตร์ของคนตื่นลืมตาเจ้วเหว
อยู่ มีพุทธศาสตร์เกิด อย่ามีไสยะศาสตร์

ศาสตร์ของคนหลับนี้ไม่รู้อะไรที่ควรจะรู้ ก็
หวังพึงสิ่งอื่นรอบตัว หวังพึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรไม่รู้ ไม่
เดยคิดที่จะพึงตนเอง พึงผิว sang เทวda พระเจ้าไปตาม
เรื่องที่ไม่รู้ว่าอะไรอยู่ที่ไหน ถ้าเป็นอย่างนี้ก็เรียกว่า
ไสยะศาสตร์ เอาความศักดิ์สิทธิ์ไปยัดเยียดให้ เสาหลัก
บ้าง จอมปลวกบ้าง ต้นไม้บ้าง สัตว์บ้างอะไรบ้าง แล้ว
ก็บูชา กันอย่างนี้เป็นไสยะศาสตร์

พุดไปแล้วมันกระทบกระเทือน ไสยะศาสตร์มัน
กำลังระบาดทั่วไป เรื่องเสื้อเมืองศาลหลักเมือง เรื่อง
ไสยะศาสตร์ไม่ใช่พุทธศาสตร์หรอก ไม่ได้พึงตนเองด้วย
สติปัญญาแล้ว เป็นไสยะศาสตร์ทั้งนั้นแหละ ขอให้เรามี
พุทธศาสตร์แทนไสยะศาสตร์

อิกทีหนึ่งก็ว่าเราจะยึดหลักความจริง ไม่
แสร้งหาสิ่งมาแก้ตัว คำแก้ตัว ข้อแก้ตัวหาได้เยอะແຍະ

ไปหมด อย่าใช้และอย่าห่วงເຄາມາໃຊ້ແກ້ຕັ້ງໃກ້ເລສ ຈະ
ມີຄວາມຖຸກຕ້ອງ ມີຄວາມນື້ອຕຽງ ໄນຕ້ອງແກ້ຕັ້ງ ຍົດຫລັກ
ຄວາມຖຸກຕ້ອງແລ້ວກີ່ໄນ່ຕ້ອງແກ້ຕັ້ງ

ถ้าเราจะເອົາຜ້າມາທ່ານພະບານຮາດຸ ຕ້ອງ
ເປັນຄົນບຣິສຸທົ່ງສະອາດ ໄນໃຊ້ທ່ານພົມຜິດຕິດຕັ້ງ ມີ
ປາກສັກປຣກ ມີມື່ອເທົ່າສັກປຣກ ແກ້ຜ້າມາທ່ານພະບານ
ຮາດຸເພື່ອແກ້ຕັ້ງ ເພື່ອໄລ່ລ້ຳງາປ ອຍ່າງນີ້ເປັນໄປໄມ່ໄດ້
ໄນ່ມີປະໂຍ່ຈົນ ເປັນໄສຢາສຕ່ຽງໄປເສີຍອີກ ຕ້ອງເປັນຄົນ
ສະອາດທັງຮ່າງກາຍ ຈິຕໃຈແລວວາຈາ ຈຶ່ງຈະເອົາຜ້າມາທ່ານ
ພະບານຮາດຸ ແສດງຄວາມທີ່ເຮົາມີຄວາມຖຸກຕ້ອງ ອູ້ກະເນື້ອ
ກະຕັ້ງ ອຍ່າໃຫ້ເປັນພິຮີຮີຕອງເປັນຂ້ອແກ້ຕັ້ງ ທຳເປັນປະເພນີ່
ສໍາຫັບກີນແລ້າເມຍາໄປເສີຍອີກ ອຍ່າງນັ້ນໄມ່ຖຸກ

ຍກຕັ້ວອຍ່າງສັກອຍ່າງ ເອົາຜ້າມາທ່ານພະບານ
ຮາດຸອຍ່າງນີ້ ກີ່ຕ້ອງເປັນກາຮະທຳຂອງຜູ້ບຣິສຸທົ່ງ ຂອງຜູ້
ມີຮຽມະ ໄນໃຊ້ທ່ານພົມຜິດຕິດຕັ້ງ ໂດຍເອົາຜ້າ
ມາທ່ານພະບານຮາດຸ ໄນມີທາງທີ່ຈະສະອາດໄດ້ ນີ້ເຮັດວຽກ
ຄືອຮຽມະເປັນຫລັກກັນ ແລ້ວກີ່ທຳອຍ່າງນີ້ແລລະ

ເລີກຄາສຕ່ຽງຂອງຄົນຫລັບ ມາມີຄາສຕ່ຽງຂອງຄົນຕື່ນ
ຫວັງກາຮະທຳທີ່ຖຸກຕ້ອງແລ້ວຈະຫ່ວຍເຮົາໄດ້

การกระทำที่ถูกต้องจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้
แต่ถ้ากระทำอย่างไม่ถูกต้อง ก็ไม่ช่วย เอาพระเครื่องมา
แขวนคอให้เต็มคอหักก็ช่วยอะไรไม่ได้

**เอาพระเครื่องมาแขวนคอคนทุกคน ใน
โลกนี้ก็ไม่มีสันติภาพ ถ้าไม่ปฏิบัติธรรมะ**

หรือจะพัฒนาให้ฝนตกลงมาเป็นทองคำ ก็ช่วย
ไม่ได้ ไม่มีสันติภาพ ให้ฝนตกลงมาเป็นทองคำ ก็จะ
กันตาย เพราะแย่งกันเก็บทองคำ หรือได้มีไว้ก็ถูกปล้น
ถูกจี้ เอาทองคำไปลงทุนเพื่อส่งเสริมสร้างสรรค์สิ่งที่ล่อ
กิเลสเต็มบ้านเต็มเมือง ฝนจะตกลงมาเป็นทองคำก็หา
สันติภาพไม่ได้ เพราะไม่มีความถูกต้อง ขอให้มีความ
ถูกต้อง ฝนไม่ตกลงมาเป็นทองคำก็มีสันติภาพได้

เราจะทำพิธีร่องให้เต็มบ้านเต็มเมืองแต่ไม่มี
การปฏิบัติธรรมะ ก็ไม่มีสันติภาพ ขอให้สนใจเถอะ เรา
ต้องมีความถูกต้องในหน้าที่ ธรรมะคือความถูกต้อง

○พุดเพื่อแก้ปัญหาเมืองบคร

รับพุทธศาสนามาพร้อมกัน ในสมัยศรีวิชัย กว่าพันปี

นี่เรียกว่าพุดกันตรงๆ นะ ก็มาบอกให้พุดเพื่อแก้ปัญหาเมืองนคร ก็ถือสิทธิ์โอกาสในฐานะที่เป็นชาวนครคนหนึ่งด้วยเหมือนกัน เลยพูดตรงๆ ไม่กลัวโกรธ

รอบอ'ร้าบ้านดอนนี่เนื่องถึงกันหมัดนครศรีธรรมราช กาญจนดิษฐ์ เวียงสระ คีรีรัฐไชยา ว่าไปแล้วรอบอ'ร้าบ้านดอนเคยสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง รับพระพุทธศาสนาพร้อมกันในสมัยศรีวิชัย พังกว่าปีมาแล้ว ท่านทั้งหลายเหล่านั้นปฏิบัติธรรมะสูงสุด มีความสงบสุข จนแม้แต่บาร้องเพลงที่ใช้ร้องเพลงกล่อมลูกให้ลูกนอน ก็เป็นเรื่องนิพพาน

มะพร้าวน้ำพิกุ ตันเดียวโนเน กลางทะเลี้ยง
ฝนตกไม่ต้อง ฟาร้องไม่ถึง กลางทะเลี้ยง ถึงได้แต่ผู้พันบุญ

จะมีก็แต่รอบอ'ร้าบ้านดอนนี่ ที่อื่นไม่มีหรอ ก ยัง
จะยืดไปถึงพัทลุงหน่อยแต่ก็ยังเนื่องกันอยู่ ความเจริญ

ของพระพุทธศาสนาในสมัยคริวชัยเมื่อพันกว่าปีมาแล้ว
เจริญกันจนแม้แต่เพลงกล่อมลูกให้นอนก็เป็นเรื่องของ
นิพพาน ก็มีอยู่หลายๆ เพลงที่นكر “ไม่รู้เป็นอย่างไร ก็
เชื่อว่าเหมือนกัน เรื่องமະມ່ວງທິມພານຕົກດີ ເຮືອງສັນຫຼາ
ກົດ ເຮືອງບທກລ່ອມລຸກຫລານເປັນເຮືອງຂອງນິພພານທັງນັ້ນ
ແຕ່ຄນຮອງກີ່ໄມ່ຮູ້ວ່າວ່າໄຮ ດນແກ່ກົດຕາຍໄປໜົດແລ້ວ ໄມ່ມີ
ໄຄຮຮອງກີ່ສູງຫຍາໄປໜົດແລ້ວ

unaryทุกເມືດເຫີຍບຢໍາໂດຍຄນມີຮຣມະ

ຜູ້ມີຮຣມະສູງສຸດ ແຫີຍບຢໍາດີນທຸກເມືດ
 unaryทุກເມືດໃຫ້ສັກດີສີທີ່ ເພຣະຄວາມບຣິສຸທີ່ຂອງ
ກາຣປົງບັດຮຣມະ

ຂອໃຫ້ວ່າດີນແດນນີ້ເຄຍສັກດີສີທີ່ unaryทຸກ
ເມືດເຄຍເຫີຍບຢໍາໂດຍຄນມີຮຣມະ

ແຕ່ລຸກຫລານທຳສົກປຽກເລອະເລືອນໄປໜົດ ແລ້ວ
ຈະເອາຍ່າງໄຮ

ຍັນກລັບໄປໄໝເກີດ ຄຶ້ງຄວາມເຈົ້າຮູ້ຮູ້ເຮືອງດ້ວຍ
ຮຣມສົມຍ່າເມືອພັນກວ່າປິມາແລ້ວ ເຮີກວ່າສົມຍ່າຄຣິວິຊ້ຍ ນີ້

เรามีศีลธรรม มีวัฒนธรรมสูงสุดกัน ถึงขณะนี้ก็ค่อยๆ เสื่อมหายไป ความเลวร้ายก็เกิดขึ้นมาแทนเป็น วิกฤติการณ์ แสดงบทบาทมาก ไม่เฉพาะที่ครหรอ กแม้ที่สุราษฎร์ฯ หรืออื่นกัน มีปัญหาอย่างนี้เหมือนกัน เพราะลงทะเบียนธรรมะ ไม่ถือธรรมะโดยธรรมชาติ ไม่ถือ ธรรมะโดยความรับผิดชอบ

ต้องถือหลักพุทธศาสนาในการดับทุกข์

เราจะต้องถือหลักพุทธศาสนาในการดับทุกข์ เราจะต้องถือหลักของธรรมชาติ ธรรมชาติมีไว้อย่างไร มีกฎเกณฑ์อย่างไร ปฏิบัติแล้วไม่เกิดความทุกข์ ถือ เครื่องครัด ถือตามหลักศาสนา ก็ได้ ถืออย่างกฎหมาย ของ ธรรมชาติก็ได้ เดียว呢ี่ยิ่งสำคัญมาก

ที่ว่าโลกนิยมวิทยาศาสตร์ ต้องปรับปรุงหลัก พุทธศาสนาและการปฏิบัติให้ตรงหลักวิทยาศาสตร์ เป็นที่ยอมรับได้ในโลกที่กำลังเจริญด้วยวิทยาศาสตร์ จะได้ดึงวิทยาศาสตร์มาสู่สันติภาพ ไม่อย่างนั้นก็จะเอา วิทยาศาสตร์ไปส่งเสริมกิเลสตันหาหมดให้โลกนี้วินาศ

วินาศในเวลาอันสั้นถ้าເเอกสารມເນີຍວາລາດໄປສ່ງເສົ່ມ ກິເລສຕ້ົນຫາ

ພຸທົສະສາເປັນວິທີຍາສາສຕ່ຣີສູງສຸດ ແຕ່ວ່າເປັນ
ເຮືອງທາງຈິຕໃຈ ກີດ້ອງກຳໃຫ້ເປັນທີ່ຮູ້ ເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈກັນໃນ
ໜຸ່ນກວິທີຍາສາສຕ່ຣີ ກີຈະຊາວນກັນທັນຫລັງເດີນທາງກລັບ
ໃຫ້ຖຸກຕ້ອງ ຕຽນຕ່ອຄວາມດັບຖຸກ໌ຂຶ້ນພັນພານ ຄວາມ
ເຢົກເຍັນໄມ້ມີກິເລສໄມ້ມີໄຟ ໄມ້ມີຄວາມຮ້ອນຫຼືຄວາມຖຸກ໌

ຮຽມຮະຕ້ອງອູ້ໃນຕົວຄນ

ຮຽມຄວາມວ່າເຮົາຈະຕ້ອງມີຮຽມຮະອູ້ທີ່ເນື້ອທີ່
ຕົວ ຮຽມຮະຈຶ່ງຈະແກ້ປັ້ງຫາຂອງເຮົາໄດ້ ດ້ວຍກ່ຽວ
ໄວ້ຕ່າງໜາກ ຮຽມຮະກີປັ້ງຫາວ່າໄວ້ໄດ້ ຕ້ອງມາອູ້ທີ່
ເນື້ອທີ່ຕົວ ດືກກົດສິທີ໌ໃດໆ ທ່ານກົງອູ້ແຕ່ພຣະວັດນຕຣຍົກໍເໝີອັນກັນ
ໄມ້ມີອານຸພາບສັກດີສິທີ໌ໃດໆ ທ່ານກົງອູ້ແຕ່ພຣະວັດນຕຣຍົ
ເວັນໄວແຕ່ມາອູ້ກັບເຮົານີ້ ເຮົາປົງບັດໃໝ່ພຣະວັດນຕຣຍົ

ດ້ວຍກ່ຽວໄວ້ພຣະວັດນຕຣຍົເຊຍໆ ມີອຳນາຈມີ
ປາກີຫາຣີ ເປັນໄສຍາສຕ່ຣີໄປແລ້ວ ໄມ້ໃຊ້ພຸທົສະສຕ່ຣີ
ເປັນສິ່ງສັກດີສິທີ໌ ໄມ້ຮູ້ວ່າອະໄຣ ເໝາເອາເອງວ່າອ່າງນັ້ນ

พระรัตนตรัยจะกล้ายเป็นไสยศาสตร์ไปเสียอีก ต้องเอาระรัตนตรัยมาอยู่ในอำนาจแห่งเหตุผลในการประพฤติปฏิบัติอยู่เพื่อจำกัดความทุกข์ พระรัตนตรัยจึงจะเป็นสิ่งที่มีอานุภาพช่วยเราได้

ต้องเป็นธรรมะที่มีอยู่ในคนผู้ปฏิบัติ ไม่ใช่อยู่ในตู้พระไตรปิฎก อย่างนี้ช่วยไม่ได้ ต้องมาอยู่ที่เนื้อที่ตัวปฏิบัติอยู่ที่กาย วาจา ใจ และรับผลปฏิบัติอยู่อย่างนี้จึงจะช่วยได้

ธรรมะ ธรรมะ คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงเคารพ ไม่ใช่คำสั่งสอนพระพุทธเจ้าอย่างที่ลูกเต็ก ๆ ท่อง

พระพุทธเจ้าทรงเคารพหน้าที่ที่จะให้รอด ท่านเคารพหน้าที่สูงสุด พวกราเหลวให้ ขบถต่อหน้าที่คดโงกหน้าที่ ยักยอกหน้าที่ หลอกหลวงหน้าที่ ไม่จริงต่อหน้าที่ พระพุทธเจ้าท่านจริงต่อหน้าที่ ท่านเคารพหน้าที่ จริงสมกับที่ท่านประกาศว่า “พระพุทธเจ้าทุกพระองค์เคารพหน้าที่”

พวกเรางานกันอย่างนี้หรือเปล่า

ท่านเคารพหน้าที่โดยปฏิบัติหน้าที่ให้ครอบ
วงจรวันเดียว ถ้ายังไม่ทราบขอให้ทราบ พระพุทธเจ้า
ก่อนที่รุ่งสว่าง ท่านเลิงญาณส่องโลก ใช้คำว่าอย่างนี้
สอดส่องที่ไหน ตามที่ได้สังเกตไปแต่ละวัน แต่ละวัน
ท่านไปที่ไหน มีใครที่หมายที่ควรจะไปโปรดได้ ท่าน
ก็ไป รุ่งเช้าท่านก็ไปบันฑباتทางนั้น ถือโอกาสไป
โปรดเลย เอาจริงๆ ไม่ได้เห็นแก่การจันอาหาร
สายอย่างไรก็ต่อสู้อยู่ที่นั้น ไม่ได้เห็นแก่การจันอาหาร
การพักผ่อน เที่ยงก็พักผ่อนหน่อยหนึ่งพอหายร้อน
ป่ายกเข้ามาวัด ก็มาสอนคนที่มาที่วัดอีก ประชาชนไป
หาตอนบ่ายตอนเย็น พอตกค่ำลงพระก็จะอยู่ประจำที่
วัด พระองค์ก็สอนภิกษุ โอวาทั้งแก่พระภิกษุสามเณรที่
อยู่ประจำวัด พอดีก็สอนเทวดา เทวดามาจากสวรรค์
เทวดาคือพระเจ้าแผ่นดิน ราชากษัตริย์ สมมติเทพ
เหล่านี้ก็ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าตอนเด็กทั้งนั้น ท่านก็แก้
ปัญหาให้จนจบจนหมดสิ้น จนดีก็เดี๋ยวเวลาพักผ่อน
หน่อยเดียว ก็ต้องส่องโลกว่าวันนี้จะโปรด
ให้อีก แล้วท่านทำอย่างนี้ครบทั้ง

พวกเรางานกันอย่างนี้หรือเปล่า

คิดดูสิท่านทำงานวันหนึ่งเกิน ๙ ชั่วโมง ทำอย่างจริงจังด้วย ท่านไปโปรดท่านก็เดินไป ไม่มีรถยนต์ใช้ พระบรรพชิตนักบวชทั้งหลายเหล่านี้ถือเป็นธรรมเนียมว่าด้วยว่าไม่นั่งเกวียน ไม่นั่งรถม้าซึ่งมันเที่ยมด้วยสัตว์มีชีวิต ยานพาหนะที่เที่ยมด้วยสัตว์มีชีวิต ไม่นั่ง ดังนั้นพระพุทธเจ้าก็ต้องเดิน การเดินเป็นประโยชน์ รองเท้าก็ไม่มี ร่มก็ไม่มี เท่าที่สังเกตในพระบาลีท่านเดินก็โยชน์ก็ตาม แม้ในวันที่จะปรินิพพานก็ยังเดินอยู่เป็นโยชน์ๆ หัวค่าจะไปปรินิพพานแล้วก็ยังมีคนมาربกวนให้สอน เป็นปริพากคนหนึ่ง ท่านก็สอน กิกขุทั้งหลายจะไล่ไปไม่ให้มารบกวน ท่านก็บอกว่าอย่าไล่ไป ให้อามาให้ ท่านก็สอนจนได้บรรลุธรรม ต่อมสาไม่กี่นาทีก็นิพพาน

นิพพานในที่นี้ก็ใช้คำภาษาไทยไม่ใช่คำบาลี แปลว่าดับขันธ์เลย “ต้องพุดภาษาไทยว่าทำงานจนตาย” ทำงานจนวินาทีสุดท้าย

พวกเรางานอย่างนั้นกันหรือเปล่า เคราะพหน้าที่กันอย่างนั้นหรือเปล่า เคราะพหน้าที่

หน้าที่ทุกอย่าง หน้าที่หาเลี้ยงชีพ หน้าที่บริหารร่างกาย
หน้าที่ควบค้าสมาคมให้ถูกต้อง ถูกต้องจนยกมือไหว้ตัว
เองได้มั่นเมื่อความถูกต้องๆๆ พอดใจๆๆ นึกถึงตัวเอง
ที่ไร้กัยกมือไหว้ตัวเองได้ เป็นสวรรค์อยู่ที่นั่น

ปฏิบัติหน้าที่ จึงได้สวรรค์ที่ยกมือไหว้ตัวเองได้

สวรรค์อยู่ที่ยกมือไหว้ตัวเองได้ ถ้าเกลียด
หน้าตัวเองก็เป็นนรกทันควันเหมือนกัน ถ้าได้
สวรรค์อย่างนี้ก็ได้สวรรค์ทุกอย่าง ถ้าตกรนروعอย่างนี้ก็
ตกนรกทุกชนิด ขอให้ปฏิบัติหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ จึง
ได้สวรรค์ที่ยกมือไหว้ตัวเองได้ เพราะทำหน้าที่ถูกต้อง
หน้าที่คือสิ่งที่ช่วยให้รอด เพราะพอใจในการทำหน้าที่

หน้าที่ที่ช่วยให้โลกนี้ถูกต้อง บริสุทธิ์ ผุดผ่อง
งดงาม "ไม่มีความทุกข์" เรายุติศเพื่อทำอย่างนี้ "ไม่ใช่
มารับจ้างเอาเงินเดือน เรามาสร้างโลกให้ดงาม ถ้าได้
เงินเดือนมาเป็นค่าใช้สอยก็เพื่อจะสร้างโลกให้ดงาม
อย่าเห็นแก่ค่าจ้าง แก่เงินเดือน มันจะมาอยู่บ่นหัวเราะ

ค่าใช้สอยธรรมดามันจะอยู่ได้ฝ่าเท้าเรา ขอให้ตีค่าเงินอย่างนี้ ดีค่าเงินอย่างนี้

บุษางานไม่บุชาเงิน ถ้าทุกคนทำอย่างนี้ ก็ไม่ตกลไปสู่ความเห็นแก่ตัว สร้างวิกฤติการณ์จนเดือดร้อนไปหมดทุกหัวระแหง

ขอให้งานอย่างกเงิน

ถ้างงานเหงื่อออมาเป็นน้ำมนต์ยืน

ถังกเงินเหงื่อออมาเป็นน้ำร้อน ร้อนๆ ไม่อยากทำงาน ขี้เกียจไปปล้นจีดีกว่า

ถ้าพวกราทุกคนลงงานไม่งกเงิน ปัญหาจะไม่เกิด ไม่ว่าที่เมืองนครหรือที่เมืองไหน งงานคือบุษาน้ำที่เหมือนกับที่พระพุทธเจ้าท่านบุชา อย่างกเงินด้วยกิเลสตันหา หลงกามหลงเกียรติหลงอย่างนี้ มั่งกเงิน งกิเลสเห็นแก่ตัวด้วยอำนาจกิเลสใช่ไม่ได้ถ้ารักตัวสงวนตัวกันบ้าง ก็จะทำด้วยสติปัญญา สิ่งที่การงานที่จะทำให้เหงื่อออมานั้น ล้างความเห็นแก่ตัว

บูชาอบายมุข เป็นบริษัทของกิเลสตันหา

ขอให้สังเกตเดิด บูชาหน้าที่ทำงานเหงื่อออ ก
มาล้างความเห็นแก่ตัว ถ้าหมดความเห็นแก่ตัว ก็เป็น
พระอรหันต์ หรือถ้าไม่เป็นพระอรหันต์ก็เป็นคนไม่มี
ความทุกข์ ขอให้บูชาสิ่งที่พระพุทธเจ้าบูชา เคราะพสิ่ง
ที่พระพุทธเจ้าทรงเคราพ สิ่งนั้นคือหน้าที่ หน้าที่ธรรมะ
คือหน้าที่

ภาษาไทยเรียกว่าหน้าที่ ภาษาบาลีเรียก
ว่าธรรมะ บูชาธรรมะเดิด ก็จะเป็นการบูชาสิ่งที่
พระพุทธเจ้าท่านบูชา ท่านเคราพ สมกับที่เป็นสาวก
ของพระพุทธเจ้า

ถ้าเราบูชาอารมณ์ บูชาเหยื่อกิเลสหมด ก็
จะไม่มีความเป็นพุทธบริษัทเหลืออยู่เลย เป็นบริษัท
ของกิเลสตันหา ของยักษ์ ของมาร ของภูตผีปีศาจอะไร
ไม่รู้ บูชาอบายมุข บูชาสิ่งเหลวไหลไร้สาระเหล่านี้ จะ
ไม่มีความสงบ จะสร้างแต่ปัญหา จะล้างผลลัพธ์กันทั้ง
บ้านทั้งเมือง ถ้าไปบูชาสิ่งตรงข้ามเหล่านั้น

สรุปรวมเรียกง่ายๆ ว่า “บูชาอบายมุข” คือ
บูชาปากทางแห่งอบาย

จงบูชาหนทางที่จะนำไปสู่นิพพาน

จงบูชาหนทางที่จะนำไปสู่นิพพาน บังคับตัวเอง บังคับตัวเองให้อยู่ในความถูกต้อง ทำแต่สิ่งที่ถูกต้องพอใจ ไม่ว่าหน้าที่อะไร ขอให้ถูกต้องและพอใจ ไม่ว่าจะอาบน้ำ ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ อญญาด้วยความถูกต้องพอใจตลอดเวลา กินอาหารให้ถูกต้องพอใจ จะล้างถวายล้างจาน การ gadบ้านถูเรือน เป็นสมาริ มีสมาริอยู่ที่การล้างถวายล้างจานนั้นแหลก จิตจะฝึกสมาริ เหมือนกันกับที่เข้าฝึกกันตามป่าตามดง เราฝึกกันที่การล้างถวายล้างจาน การ gadบ้านถูเรือน อย่าเห็นเป็นของเลวทรามต่าช้าอะไรเลย

คำว่าหน้าที่ หน้าที่ หน้าที่ ไม่มีเล็กน้อย ไม่มีต่ำช้า สูงสุดกันทั้งนั้นแหลก คือช่วยให้รอด ไม่มีอะไรที่จะช่วยให้รอด นอกจากสิ่งที่เรียกว่า หน้าที่

พระเจ้าไม่ช่วยคนไม่ทำหน้าที่

ถ้าคนไม่ทำหน้าที่ ไม่มีใครช่วย ให้พระเจ้ามาสักผึ้งก็ช่วยอะไรไม่ได้ ถ้าคนไม่ทำหน้าที่ ช่วย

ไม่ได้หrog ท้าทายอย่างนี้ผีสามารถเทวดาจะมาช่วยก็ช่วย
ไม่ได้ ถึงจะมีเคราะห์ดี โชคดีก็ช่วยไม่ได้ เพราะคนไม่
ทำหน้าที่ ทำหน้าที่เท่านั้นหน้าที่จะกล้ายเป็นพระเจ้า
ขึ้นมา พระเจ้าจะไม่ช่วยคนที่ไม่ทำหน้าที่

เข้าพูดกันมานานแล้ว หน้าที่จะเป็นพระเจ้า ถ้า
เราทำให้สมบูรณ์ให้ถึงที่สุดแล้ว หน้าที่ก็จะกล้ายเป็น
พระเจ้า แล้วก็จะช่วยให้รอด คนก็รอด สัตว์ทั้งหลาย
ก็รอด ต้นไม้ก็รอด ถ้าทำหน้าที่ ถ้าไม่ทำหน้าที่ก็ตาย
หมด คนก็ตายสัตว์ก็ตาย ต้นไม้ก็ตาย

ในโบสถ์บางแห่งมีแต่สันเชียมซี ไม่มีการทำ
หน้าที่ โบสถ์นั้นก็ไม่มีธรรมะ เพราะนั่งสันแต่เชียมซี
ธรรมะไปอยู่กลางทุ่งนา ไถนาอยู่กลางแเดดเหงื่อท่วม
ตัวกลับมีธรรมะ ธรรมะคืออย่างนี้

มีธรรมะเป็นสรณะ มีตนเองเป็นที่พึ่ง

ธรรมะคือหน้าที่ หน้าที่ที่ถูกต้องแก่ความรอด
รอดชีวิตด้วย รอดจากความทุกข์ด้วย ขอให้ธรรมะเป็น
ที่พึ่งเป็นสรณะ พระพุทธเจ้าท่านสอนอย่างนี้ มีธรรมะ

เป็นที่พึง มีธรรมะเป็นสรณะ มีตนเองเป็นที่พึง มีตนเองเป็นสรณะ ต้องทำด้วยตนเองจะให้คนอื่นมาทำแทนไม่ได้

นี้บอกให้ทราบว่า ไม่เคยพบที่ไหนในพระไตรปิฎกที่พระพุทธเจ้าสอนให้พึงพระพุทธ พึงพระธรรม พึงพระสังฆ์ ไม่เคยมีหรอก

มีแต่ให้พึงตัวเอง ให้พึงธรรมะ คือจงปฏิบัติตามหลักพระพุทธ พระธรรม พระสังฆ์ เป็นการปฏิบัติธรรมะ ก็ถalyเป็นการพึงตนเองขึ้นมา ถ้าพระพุทธเจ้าช่วยก็เป็นไสยศาสตร์ขึ้นมาอีกแหล่ สิ่งภายนอกมาช่วยก็ถalyเป็นไสยศาสตร์ พึงตนเองช่วยตนเองจึงจะเป็นพุทธศาสตร์

ให้มีความถูกต้องอยู่ที่เนื้อตัว

ข้อนี้ต้องถือให้เคร่งครัด เตรียมพร้อมที่พึงตัวเอง ช่วยตัวเองหากว่าไม่มีหน้าที่ก็ไม่มีธรรมะ ไม่มีหน้าที่ก็ไม่มีธรรมะ พอทำหน้าที่อย่างโดยอย่างหนึ่งอยู่ ก็มีธรรมะ ทุกกระแสเปียดนิ้วทุกนาทีก็ยิ่งดี หมายความ

ว่าเราจะังให้ถูกต้องทุกอริยานท ทุกเวลา ทั้งตื่น และหลับ ให้มีแต่ความถูกต้องอยู่ที่เนื้อตัว เรียกว่า มีธรรมะ มีธรรมะ โชคดี ถูกชี้ดี ยามดี ช่วยไม่ได้หาก มันเป็นเรื่องว่าເອາເອງ เป็นเรื่องໂග เป็นเรื่องหลง พิสูจน์ ไม่ได้ ทำหน้าที่ให้ถูกต้องนี้แหละเป็นธรรมะ เป็นสิ่งที่ ช่วยได้

จึงมีคำตรัสในพระบาลีว่า ถูกชี้ดี ยามดี อยู่ ที่การปฏิบัติให้ถูกต้องทางกายกรรม วิกรรม และ มโนกรรม ที่เวียนไปทางเบื้องขวา นั้นถูกต้อง หากเวียน ไปเบื้องซ้ายไม่ถูกต้อง กายกรรม วิกรรม โนกรรม ที่ เวียนไปทางเบื้องขวาช่วยได้ นั้นแหละคือถูกชี้ดี ยามดี โชคดีอะไรดีอยู่ในนี้หมด ไม่ใช่จ้างหมอดูให้เสียสตางค์ เปpl่าๆ เพราะดูแล้วโชคดีเราก็ทำดี ถ้าดูแล้วโชคร้ายเรา ก็ทำดี แล้วจะไปเสียสตางค์ดูทำไมล่ะ ตั้งหน้าตั้งตาทำ ดีถูกต้องเสมอไปก็แล้วกัน จะเป็นพุทธศาสนาจะไม่เป็น ไสยาสต์

หลักแก้ปัญหาที่ไหนก็ดี ไม่มีหลักอื่น นอกจากปฏิบัติธรรมะให้ถูกต้อง

ขอให้สนใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง หรือให้มีธรรมะขึ้นในตนเอง ธรรมะก็จะช่วย ธรรมะเฉยๆ ช่วยไม่ได้หรอก ช่วยไม่ได้จึงต้องเป็นธรรมะที่ปฏิบัติ ถูกต้องๆ พอใจๆ ถูกต้องพอใจ ถูกต้องพอใจ ช่วยตนเองยกมือไหว้ดันเองจึงจะช่วยได้

เอาสิ่งนี้เป็นหลักเกณฑ์มาแก้ปัญหาที่เมืองนครก็ดี ที่ไหนก็ดีไม่มีหลักอื่นนอกจากหลักนี้ปฏิบัติธรรมะให้ถูกต้อง

บูชาธรรมะที่เป็นสิ่งสูงสุด ซึ่งพระพุทธองค์ก็ทรงบูชาคือ บูชาหน้าที่ เป็นบิดามารดา ก็ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง เป็นครูอาจารย์ก็ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง เป็นครูอาจารย์ก็ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง เป็นเด็กก็ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง เป็นวัยรุ่นก็ถูกต้อง วัยหนุ่มสาวก็ถูกต้อง พ่อบ้านแม่เรือนก็ถูกต้อง คนแก่คนเฒ่าก็ถูกต้อง มีแต่ความถูกต้อง นั่นแหล่ะคือธรรมะ ธรรมะไปทุกหัวระแหง

หวังว่าจะได้สมใจในสิ่งที่เป็นที่พึงได้ สิ่งนั้นคือ

ธรรมะที่เราได้กระทำด้วยตนเอง ให้เกิดมีขึ้นมาในตัว
ของเรางเอง ก็จะแก่ปัญหาได้ทุกอย่าง

ขอให้สนใจคำๆ นี้ ธรรมะคือหน้าที่ ขอให้
เห็นแก่ธรรมะอย่าเห็นแก่ตัว ถ้าเห็นแก่ตัวก็จะไม่
เห็นแก่ธรรมะ เห็นแก่กิเลสตัณหาไปหมด ถ้าไม่
เห็นแก่ตัว เห็นแก่ธรรมะนั้นแหล่ ก็จะแก่ปัญหา
ได้ ถ้าเห็นแก่ตัวก็ไม่มีธรรมะ ก็จะเพิ่มปัญหา เพิ่ม
ปัญหา

ขอให้ดูเถอะ ทุกหนทุกแห่ง ทุกกระเบียดนิ้ว
ทุกหย่องหัญญาในโลกเต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว จึงมี
ปัญหาเต็มไปหมด ปัญหายิ่งมากขึ้นๆ ปุ่ย่าตาวยายไม่
เคยมีปัญหามากมายอย่างนี้ ความเจริญในสมัยใหม่
เพิ่มความเห็นแก่ตัว อย่างนี้ก็พร้อมที่จะม่ากันให้วินาศ
สักวันหนึ่ง ถ้าธรรมะมาทันท่วงที่โลกนี้ก็จะไม่วินาศ
ถ้าธรรมะหายไปโลกนี้ก็จะวินาศพุดได้แต่เพียงเท่านี้
ธรรมะที่ประพฤติปฏิบูติอยู่นั้นแหล่ จะแก่ปัญหาได้
โดยแท้จริง

ตัดปัญหา ตัดความทุกข์ที่รากที่เหตุ

การบรรยายนี้จะรุนแรงไปบ้าง ก็ขอให้ถือว่า อาทماก เป็นคนนคร มีปัญญาด้วยเป็นชาวปากพนัง ขอโอกาสพูดตรงๆ ไม่เกรงใจ ให้อาไปคิดดูเสียด้วย ถ้า จะเห็นแก่กันและกันบ้าง ขอให้อาไปคิดดู คิดดูให้เข้าใจ ถูกต้องตามเป็นจริง และก็ตัดปัญหาตัดความทุกข์ที่ราก ที่เหตุ อย่าไปตัดที่ปลายเหตุ เดียวจะเหมือนเอาไม้สันน ไปรันนี้ ยิ่งมีความทุกข์เลอะเทอะไปหมด ยุ่งที่เหตุ ก็ตัดที่เหตุนั้นแหละ ถึงจะอาชนาได้ นี่เป็นหลักหัวใจ พระพุทธศาสนา ว่า “สิ่งทั้งปวงนั้นเกิดขึ้นมาแต่เหตุ ต้องจัดการที่เหตุจึงจะได้ผล ตามที่ตัวต้องการ”

การบรรยายนี้ก็สมควรแก่เวลาแล้ว โดยหัวข้อ ใหญ่ใจความว่า “ปฏิบัติธรรม ให้มีธรรมะสำหรับช่วย แก้ปัญหา” ขอให้อยู่กันด้วยความผาสุกสวัสดิ์ทุกทิว ราตรีกากเทอ

พิพิธภัณฑ์ธรรมลัทธิ

Dhammaitrend ร่วมเผยแพร่และแย่งปั้นเป็นธรรมathan